

Septembar

DOGADA.II OPSTEG KARAKTERA

4. septembar
- Generalni sekretar KPJ Josip Broz Tito, u ime CK KPJ. uputio direktivu Centralnom komitetu KPH: ističe da list *Vjesnik* treba naročito da popularise bratstvo i jedinstvo naših naroda u borbi protiv okupatora; ukazuje na važnost stvaranja NOF-a odozdo, u masama, ne čekajući sporazume sa vodstvima građanskih partija; kritikuje preuranjeno formiranje brigada i nepravilno shvatanje strategije i taktike NOR-a; iznosi opšte koncepcije o partizanskom načinu ratovanja i o postepenosti u formiranju partizanskih jedinica; saopštava o stavovima CK KPJ prema greškama nekih rukovodećih ljudi u Hrvatskoj i obaveštava da će se u Stolicama održati savetovanje CK KPJ i GS NOP odreda Jugoslavije.
 - Generalni sekretar KPJ Josip Broz Tito obavestio Kominternu o sporazumu četnika i nemačkih okupacionih vlasti za borbu protiv partizana i o stvaranju kvislinških snaga Milana Nedića
 - Nemački zapovednik oružane sile za Jugoistok naredio zapovedniku Srbije i Višoj komandi 65 da se protiv partizana preduzmu najoštrije mere, da se neuspesi u borbama moraju izbeći i da železnička pruga Beograd — Zagreb mora u svakom slučaju ostati sposobna za saobraćaj.
 - Generalni sekretar KPJ Josip Broz Tito telegramom obavestio Izvršni komitet Kominterne o greškama Metodija Šatorova Sarla i isključenju ovog iz Partije. Osim toga je tražio objašnjenje da li je po nalogu Kominterne partijska organizacija u Makedoniji pripojena BRP(k), kako su tvrdili Šatorov i BRP(k)¹.
5. septembar
- Nemački zapovednik oružane sile za Jugoistok naredio zapovedniku Srbije i Višoj komandi 65 da brzo i konačno uguše ustanak u Srbiji.
 - U Beogradu, na sastanku između Milana Nedića i predstavnika Draže Mihailovića -aključen sporazum o zajedničkoj akciji radi uništenja partizana i »uspostavljanje reda i mira u zemlji*, o pomaganju stvaranja četničkih jedinica u Bosni i Crnoj Gori, o obostranoj izmeni predstavnika Nedićeve i Mihailovićeve komande, kao i o potrebi da se o tome sporazumu obavesti nemački zapovednik. kako ne bi dolazilo do sukoba između njih i četnika.
- Istaknuti američki pisac jugoslovenskog porekla, Luj Ađamič, uputio književnicima i javnim radnicima SAD apel da, u ime humanosti, podrže borbu naroda Jugoslavije.
6. septembar
- Generalni sekretar KPJ Josip Broz Tito uputio Centralnom komitetu BRP(k) pismo u kome ga kritikuje zbog pripajanja partijske organizacije u Makedoniji Bugarskoj radničkoj partiji (komunista) bez saglasnosti CK KPJ i zbog podrške koju pruža Metodiju Satarovu Šarlu, podvlačeći da je CK BRP(k) : do izvesnog stepena odgovoran« za stanje u partijskoj organizaciji Makedonije.
 - CK KPJ uputio otvoreno pismo članovima KPJ u Makedoniji: obaveštava ili zbog čega je isključen iz Partije Metodije Šatorov Sarlo i suspendovan čitav PK KPJ za Makedoniju; daje im zadatke u vezi sa organizovanjem NOP odreda i borbom protiv okupatora.
7. septembar
- Komandant italijanske 2. armije izdao proglas o preuzimanju vojne i civilne vlasti u II i III zoni NDH.
8. septembar
- U Beogradu predstavnici NOP-a i izaslanici četničke organizacije Draže Mihailovića vodili pregovore o mogućnostima zajedničke borbe protiv okupatora. Četnici su nastojali da partizane odvrate od akcije. Sporazum nije postignut i pregovori su prekinuti. s tim da se nastave na terenu.
 - U Biltenu GŠ NOP odreda Jugoslavije objavljen Članak komandanta GŠ NOP odreda Jugoslavije Josipa Broza Tita »Borba partizana protiv nemačkih osvajača na istočnom frontu-, u kome se na osnovu iskustava sovjetskih partizana daju opšta uputstva o partizanskom ratovanju.

¹ Odluku o ovom pitanju Kominternu je bila doneta 30. avgusta, ali ju je CK KPJ primio kasnije, jer je upućen preko CK BHP(k).

9. septembar — Obaveštajna služba V. Britanije na Bliskom istoku uspostavila radio-vezu sa komandantom četničkih odreda u Jugoslaviji Dražom Mihailovićem.
- Generalni sekretar KPJ Josip Broz Tito uputio pismo delegatu CK KPJ pri PK KPJ za BiH; traži da se PK poveže sa odredima u Bos. krajini i sa rukovodstvom NOB-a u Crnoj Gori; obaveštava o skorom savetovanju CK KPJ i GŠ NOP odreda Jugoslavije u Stolicama.
- II. septembar — Predsednik SAD Franklin Ruzvelt izdao naređenje američkoj avijaciji i floti da otvaraju vatru na brodove sila Osovine koji bi ušli u vode zapadne hemisfere.
- li' septembar — Generalni sekretar KPJ Josip Broz Tito uputio pismo Centralnom komitetu KPli: zahteva da se pojača rad na učvršćenju NOP odreda, da se intenzivira politički rad u partijskim organizacijama i NOP odredima i da se ukine naziv »gerilac« a uvede naziv »partizan«; ističe da GŠ NOP odreda Jugoslavije i CK KPJ postepeno pretvaraju NOP odrede »u jednu oslobodilačku armiju koja će biti samo pod našim rukovodstvom i uticajem«, a u isto vreme naglašava potrebu za saradnjom sa svima onima koji hoće da se bore za oslobođenje ispod jarma okupatora.
13. septembar — Nemački zapovednik oružane sile za Jugoistok uputio nemačkoj Vrhovnoj komandi oružane sile predlog da se sva izvršna (vojna i civilna) vlast u Srbiji objedini u rukama komandanta 18. armijskog korpusa generala Franca Bemea i pošalju pojačanja (operativna divizija ojačana tenkovima) radi gušenja ustanka koji dobija opšti karakter.
15. septembar — Predsednik vlade SSSR-a Josif Visarionović Staljin uputio predsedniku vlade V. Britanije Vinstonu Cercilu pismo u kome je tražio da V. Britanija otvori drugi front na Zapadu ili da se preko Arhangelska ili Irana uputi u SSSR dvadeset pet do trideset divizija.
- Iz Francuske prebačena u Srbiju nemačka 342. pešadijska divizija, ojačana jednim bataljonom 100. tenkovske brigade, kao pojačanje za borbu protiv NOP-a.
16. septembar — Generalni sekretar KPJ i komandant GŠ NOP odreda Jugoslavije Josip Broz Tito, CK KPJ i GS NOP odreda Jugoslavije otišli iz Beograda na oslobođenu teritoriju zapadne Srbije da neposredno rukovode ustankom.
- Vođa Trećeg Rajha, Adolf Hitler, naredio Zapovedniku oružane sile za Jugoistok da uguši ustanički pokret na jugoistoku Evrope: pre svega, u Srbiji osigurati saobraćajne linije i objekte važne za nemačku ratnu privredu, a potom najoštrijim merama za duže vreme uspostavi poredak«. Komandu nad svim jedinicama u Srbiji poverio generalu Francu Bemeu i naredio prebacivanje jedne (a po potrebi još jedne) nemačke divizije u Srbiju.
- Načelnik Štaba nemačke Vrhovne komande oružane sile izdao naređenje za ugušivanje komunističkog ustaničkog pokreta u okupiranim oblastima ističući: da su se dosadašnje mere pokazale nedovoljnim, te je Hitler naredio da se najoštrijim merama, neobičnom svirepošću pokret uguši u najkraćem roku: da se za život jednog nemačkog vojnika kazni smrću 50—100 komunista, vodeći računa da i način izvršenja kazne bude zastrašujući.
18. septembar — Komandant GŠ NOP odreda Jugoslavije Josip Broz Tito stigao iz Beograda u s. Robaje (kod Valjeva), na slobodnu teritoriju zapadne Srbije.
- Sianovi Politbiroa CK KPJ Aleksandar Ranković i Ivan Milutinović i sekretar CK SKOJ-a Ivo Lola Ribar napustili Beograd i stigli na slobodnu teritoriju.
19. septembar — U s. Struganiku (kod Valjeva) održan sastanak između komandanta GS NOP odreda Jugoslavije Josipa Broza Tita i komandanta četničkih odreda pukovnika Draže Mihailovića. Pod izgovorom da još nije vreme. Draža Mihailović odbacio predlog Josipa Broza Tita o zajedničkoj borbi partizana i četnika protiv nemačkog okupatora. Jedino je došlo do usmenog sporazuma o nenapadanju i o »lojalnom • ponašanju četnika prema partizanima.
24. septembar — Vlada SSSR-a izjavila da usvaja principe Atlantske povelje, sadržane u deklaraciji predsednika SAD Franklina Ruzvelta i predsednika britanske vlade Vinstona Cercila.
- U Londonu održana saveznička konferencija, na kojoj su predstavnici vlada Australije, Kanade, V. Britanije, Novog Zelanda, SSSR-a i Južnoafričke Unije i predstavnici izbegličkih vlada CSR, Belgije, Grčke, Luksemburga, Holandije, Norveške, Poljske, Jugoslavije i Slobodne Francuske potpisali Atlantsku povelju i time se obavezali da će im ona poslužiti kao politički program za vreme rata¹.

¹ Velike kolonijalne sile, t poreci toga 5to su svečano proklamovale principe Atlantske povelje, nisu želele da zavisnim i polu/zavisnim narodima u okviru svojih imperija priznaju pravo na suverenitet i pravo na izbor oblika vladavine, kako je to bilo predviđeno 3. tačkom Atlantske povelje.

GRUFA BORACA I KI KOVODILACA URUŽANOG USTANKA I CRNOJ GORI. KRAJEM 1941 GODINE I PORED STABLA JE DELEGAT CK KPJ I VRHOVNOG ŠTABA ZA CRNU GORU IVAN MILUTINOVIC)

JABLANICKI NOP ODRED S JESENI 1941. GODINE

26. septembar — Us. Stolicama (kod Krupnja). pod rukovodstvom generalnog sekretara KPJ i komandanta GŠ NOP odreda Jugoslavije Josipa Broza Tita održano vojno savetovanje na kome su učestvovali neki članovi Politbiroa CK KPJ, predstavnici vojnih i partijskih rukovodstava iz Srbije, Hrvatske, Slovenije, BiH i komandanti najbližih NOP odreda iz Srbije. Na savetovanju su uopštena dotadašnja iskustva, razmotrena pitanja dalje oslobodilačke borbe i donete odluke veoma značajne za učvršćenje i razvijanje NOB-a; formirati glavne štabove u pokrajinama gde oni do tada nisu postojali, a Glavni štab NOP odreda Jugoslavije preimenovati u VŠ NOP odreda Jugoslavije; preći na čvršće i jedinstvenije vojne formacije i posvetiti službama (intendantskoj, sanitetskoj i drugim) veću pažnju; obrazovati nove slobodne teritorije i nastaviti rad na jačanju političkog jedinstva naroda u borbi protiv okupatora, te veću pažnju pokloniti formiranju NO odbora kao nosilaca istinske narodne vlasti.
27. septembar — Zaključen je vojni sporazum između vlada SSSR-a i izbegličke vlade Cehoslovačke Republike kojim je predviđeno stvaranje čehoslovačkog korpusa na teritoriji SSSR-a.
- Vlada SSSR-a uputila notu De Golovoin Nacionalnom komitetu: priznaje Slobodnu Francusku i namerava da joj ukaže svaku pomoć kako u borbi protiv Nemačke i njenih saveznika tako i. posle potpune pobeđe nad zajedničkim neprijateljem, pri uspostavljanju nezavisne i velike Francuske.
29. septembar — U Moskvi otpočela trodnevna konferencija predstavnika SSSR-a, SAD i V. Britanije o načinu pružanja brilansko-američke pomoći SSSR-u.
- Septembar k. — Us. Stolicama (kod Krupnja) formirana Prateća četa Vrhovnog štaba NOP odreda Jugoslavije.
- Deo CK KPJ i VŠ NOP odreda Jugoslavije, sa generalnim sekretarom KPJ i vrhovnim komandantom NOP odreda Josipom Brozom Titom, stigao u Užice (sada: Titovo Užice), odakle će oko dva meseca rukovoditi sa NOB-om.
- Otpočela neprijateljska ofanziva protiv NOP odreda Jugoslavije u Srbiji koja je. sa izvesnim prekidima, trajala do polovine decembra.
- Predstavnici partijskih grupa »Korča« i »Mladi« stigli iz Albanije u s. Vitimiricu (kod Peći) sedište Oblasnog komiteta KPJ za Kosovo i Metohiju, s molbom da im se pruži pomoć u formiranju KP Albanije.
- Generalni sekretar KPJ Josip Broz Tito obavestio Kominternu da su narodne mase razočarane u vodstvu bivših građanskih partija; da KPJ mobilise sve snage za borbu protiv raspirivanja šovinizma i da saraduje sa delom vodstva nekih građanskih partija u Srbiji i Sloveniji radi zajedničke borbe protiv okupatora; da je stav KPJ: borba protiv okupatora sastavni je deo borbe za slobodu i ravnopravnost naroda Jugoslavije, te se ona može ostvariti samo na bazi bratskog sporazuma svih naroda Jugoslavije«.
1. septembar — Po direktivi generalnog sekretara KPJ Josipa Broza Tita, Oblasni komitet KPJ za Kosovo i Metohiju uputio u Tiranu svoga člana Dušana Mugošu da se upozna sa stanjem tamošnjih partijskih grupa i s mogućnošću stvaranja KP Albanije i organizovanja borbe protiv okupatora.
- CK KPJ uputio poziv vojnicima, podoficirima i oficirima domobranske vojske da prilaze NOB-u.

BOSNA I HERCEGOVINA

- Septembar — Dva ustaška, dva domobranska i jedan nemački bataljon, uz podršku avijacije, prodorom iz Ključa i doline Vrbasa počeli šestodnevni konvergentan napad u cilju ugušenja ustanka u Janju i Pljevi. Neprijatelj je razbio neke ustaničke jedinice, ovladao Mrkonjić-Gradom, Jezerom. Sipovom. Mliništima i komunikacijama, izvršio masovne zločine', ali je i sam pretrpeo gubitke.
- Delovi Drvarske brigade zauzeli žand. st. Ripač i Ripački klanac i potisli posadu (žandarme i četni domobrana) prema Bihaću.
- Na sastanku Oblasnog Vojnog štaba za Sarajevo i predstavnika Vojnočetničkog odreda osvetnika (majora Dangića i vojvode Babića) postignut sporazum o koordinaciji dejstva partizanskih i četničkih jedinica u istočnoj Bosni.

¹ Tom prilikom Je I. bataljon "38. puka nemačke 718. petSndlske divizije spalio u selima Janja sve kuće i pobio 1.195 ljudi, žena i dece, a jedna ustaška četa samo kod crkve u s. Jezeru ubila 165 ljudi.

- Delovi 1. i 2. bataljona Drvarske brigade uništili dve čete 2. bataljona domobranskog 2. pešadijskog puka u uporištu Vrtoče (kod Bos. Petrovca). Zaplenjeno: 4 mitraljeza, 10 p. mitraljeza i veliki broj pušaka.
- 1/2. septembar — Između ž. st. Semizovac i Ilijaš (na pruzi Sarajevo — Zenica) delovi Semizovačkog partizanskog bataljona srušili teretni voz.
- 2. septembar — Dva ustaška bataljona iz Ključa savladali slab otpor ustaničkih odreda i zauzeli Mrkonjić-Grad. Štab NOP odreda za Bos. krajinu probio se pod borbom iz grada.
- Domobrani, ustaše, žandarmi i mesna milicija, jačine 2 bataljona, napadom iz Bos. Krupe i Ostrošca, preko s. Grmuše i s. Grabeža, zauzeli sela Vranjsku, M. i V. Radić i, delom. Suvaju. Sutradan, protivnapadima nekoliko odreda Sreskog štaba Krupa i Sana i jednog odreda 1. bataljona Drvarske brigade, neprijatelj je. iz gubitke od 20 mrtvih i 70 ranjenih, odbačen u Bos. Krupu.
- Nastupajući iz Trebinja, motorbovana kolona italijanske divizije Marke, potisla Lastvansku gerilsku četvu i zauzela Lastvu.
- Cete narodne vojske iz zbegova Ilija, Bobani i Suma napale šest ž. stanica na pruzi Hum — Gabela. Posle kraće borbe razoružane su posade ž. st. Jasonica-Lug i Poljice (60 domobrana). Istovremeno napadnuti vod domobrana u s. Veličanima i s. Dubljanima održao se uz pomoć meštana. Pošto su četiri dana odbijali protivnapade tri čete domobrana iz Ravnog i proterali posadu iz s. Veličana i s. Dubljana, ustanici su se 7. septembra povukli pred nastupanjem italijanskih kolona iz Trebinja i s. St. Slanog.
- 4. septembar — Oblasni vojni štab za Sarajevo izdao uputstvo za organizaciju seoskih NO odbora: seoski NO odbor sačinjavaju poverenici svih zaselaka jednog sela; kao organ NOP-a on ima zadatak da prikuplja hranu za NOP odrede.
- U s. Brezicama održano savetovanje predstavnika partizanskih odreda ozrenskog sektora, kome je prisustvovalo oko 50 učesnika. Raspravljano je o ishrani vojske i stanovništva i o organizaciji jedinica, i potvrđen je Stab NOP odreda sektora Ozren.
- Kod s. Stambulčića (na pruzi Sarajevo — Višegrad) Pračanski četa Romanijskog partizanskog bataljona srušila voz i zaplenila 40 pušaka i 7 sanduka municije.
- 5. septembar — Kod s. Kozila (pod pl. Vitorogom) ustanici Janja razbili ojačani bataljon domobranskog 9. pešadijskog puka i zaplenili između ostalog: 2 brdska topa. 5 mitraljeza i 12 p. mitraljeza.
- Iz doline r. Plive dva ustaška bataljona prodrli u s, Mliništa, gde je njihovo dalje nastupanje prema Drvaru (prugom Jajce — Drvar) zaustavljenu.
- Šest NOP odreda Birča (450 boraca) i četnički Planinski puk (oko 200 boraca) napali na Kladanj, ali. zbog napada jednog domobranskog bataljona s leđa i zbog demoralizacije četnika, napad nije uspeo.
- U Tuzli, posle herojskog držanja pred ustaškim prekim sudom, streljan sekretar Oblasnog komiteta SKOJ-a i član Oblasnog komiteta KPJ za Tuzlu Enver Šiljak, narodni heroj.
- U Gradačcu i Modriči ustaše uhapsile 531 lice.
- Septembar p. — Od gerilskih odreda Gornjeg Livanjskog polja. Stab Drvarske brigade formirao bataljon »Starac Vujadin« (nazivan i Livanjskim i Sajkovićkim bataljonom).
- Po naređenju Štaba Drvarske brigade, gerilski odredi sreza Ključ reorganizovani u Ribnički bataljon »Soko« Drvarske brigade.
- Delovi Romanijskog partizanskog bataljona razoružali žand. st. Borike (kod Rogatice).
- U s. Maslovarama (kod Kotor-Varoši), na konferenciji 60 seljaka iz većeg broja okolnih sela, izabrano Opštinsko NO veće (Opštinski NO odbor) za Maslovare.
- 5/6. septembar — Nikšićki i Župopivski gerilski bataljon. sa četama narodne vojske Sreskog štaba za Gacko, napali Gacko, ali ga, zbog sabotaze i izdaje četničkih vođa. nisu zauzeli. U pomoć napadnutom garnizonu iz Nevesinja se probio jedan bataljon domobranskog 13. pešadijskog puka. Pri tom je, u s. Slivlju jedna grupa boraca razoružala njegovo bočno osiguranje jačine vođa.
- Delovi Romanijskog partizanskog bataljona i četničkog Planinskog puka zauzeli Rogaticu. Zbog četničke nediscipline, domobranska četa oko podne povratila mesto.

6. septembar - Delovi Drvarske brigade zauzeli Kulen-Vakuf, iz koga se. posle duže opsade i dvodnevni borbi na spoljnim uporištima, evakuisala neprijateljska posada (2 čete domobrana, vod žandarma i nešto ustaša) i pod pretnjom smrtno kazne povukla sve muslimansko i hrvatsko stanovništvo (delom naoružano) iz grada i okoline. U toku probijanja posade prema Bihaću, delovi Drvarske brigade su zarobili jednu četvu domobrana.
- Da bi sprečio prodor ustaških snaga iz rejona Mliništa prema Drvaru. Stab Drvarske brigade formirao Operativni štab Mliništa (»Komandu partizanskih odreda za Mliništa i okolinu«), objedinivši, pod njegovom komandom, jedinice iz srezova Criamoć, Ključ, Mrkonjić-Grad i Jajce. U sastav tih snaga ušli su i delovi 1. partizanskog bataljona »Sloboda«.
- 6/7. septembar - tgmanska četa Trebevičkog partizanskog bataljona zauzela žand. st. Lediće (na pl. Treskavici).
7. septembar - Između ž. stanica Semizovac i Rajlovač (na pruzi Sarajevo — SI. Brod) delovi Senizovačkog partizanskog bataljona uništili teretni voz (lokomotivu i 9 vagona).
- U Alipašinom Mostu i okolini ustaše pohvatale oko 60 Srba među kojima nekoliko žena i dece, zatvorili ih u jednu kuću u s. Reljevu (kod Sarajeva) i zapalili.
- 7/8. septembar — Paljanska četa Trebevičkog partizanskog bataljona spalila ž. st. Dovliće (kod Sarajeva) i razoružala 52 domobrana.
- U s. Subotici (kod Banje Luke) delovi 1. čete za Bos. krajinu uništili rezervoare za vodu.
8. septembar — U Sarajevu ilegalno odštampan prvi broj Biltena Štaba NOP odreda za BiH.
- Na Boračkom jezeru (kod Konjica) član Štaba NOP odreda BiH formirao Konjički bataljon Oblasnog štaba za Hercegovinu
- Majevički NOP odred Podštaba Majevice zauzeo Lopare. Zandarmerijsko-domobranska posada (135 vojnika) odstupila u toku noći neopaženo prema Brčkom. Druga domobranska četa, koja je intervenirala iz Tuzle, posle višerasovne borbe odbačena ju uz veće gubitke.
9. septembar — Majevički NOP odred Podštaba Majevice razorio postrojenja nidnika uglja »Majevice«.
- Po prethodnom sporazumu između komandanta italijanske divizije »Sasari« i komandanta Kninskog bataljona Drvarske brigade, italijanski vojnici ušli u Bos. Grahovo. Time se raspao i Grahovski bataljon Drvarske brigade.
10. septembar — Na Lisini (na pl. Kozari), pod rukovodstvom Štaba 2. partizanske čete za Bos. krajinu, održano šire vojno-političko savetovanje, na kome je razmotrena situacija posle napuštanja frontova. izvršena reorganizacija jedinica (umesto pet partizanskih odreda formirana Prijedorska, Dubička i Novskolješljanska partizanska četa) i puna preorijentacija na partizanski način ratovanja, a Stab čete se preimenovao u 2. itab četa (nešto kasnije u Štab Kozarskog NOP odreda).
- Po dolasku Oblasnog štaba za Bos. krajinu u Drvar, naredbom Štaba Drvarske brigade. nazivi »gerilac« i »politički sekretar« zamenjeni nazivom, partizan« i »politički komesar«.
- Odredi (Stab narodne vojske Pliva) Sreskog štaba za Jajce potisli jedan bataljon domobranskog 9. pešadijskog puka u Jezero i zauzeli Sipovo.
- Jedna nemačka i dve domobranske čete iz s. Trbuka (na putu i pruzi Doboj — Maglaj) pokušale da odbace odrede Štaba ozrenskog sektora od pruge. Protivnapadom je neprijatelj odbačen i razbijen, a pruga razorena i više vozila spaljeno.
- Kod s. Brezovog Polja Brčanski NOP odred (grupa) Podštaba Majevice razbio jedun ojačani vod 2. bataljona domobranskog 3. pešadijskog puka.
11. septembar — Koncentričnim napadom iz Celiča, Koraja, Priboja i Simina Hana, četiri domobranska bataljona razbila Majevički NOP odred Podštaba Majevice. Četnici koji su bili u sastavu tog odreda pobjegli su u Srbiju; jedna grupa partizana probila se u Birač, a druga se prikupila na Međedniku (na pl. Majevice).
13. septembar — Iz sela Stijene, Miostraha i Pištalina (kod Cazina) ustaše ubile preko 200 lica (uglavnom žene i decu).
14. septembar — Birčanski NOP odredi i četnički Planinski puk izvršili neuspeo napad na Kladanj-

- NOP odredi Ozrenskog sektora izvršili niz akcija na pruži Doboj — Tuzla (zauzeli i spalili ž. stanice Suhopolje, Boljanić, Karanovac 1 Kakmuž; porušili oko 20 km željezničke pruge, tt linije i most preko Spreče: uništili 2 lokomotive i 5 oklopnih vagona).
 - Na Boračkom jezeru (kod Konjica) delovi Konjičkog partizanskog bataljona uništili ustaško-žandarmerijsku patrolu i zaplenili 24 puške i 2 p. mitraljeza.
15. septembar
- U Sarajevu održan sastanak PK KPJ za BiH na kome su razmatrani vojno-politička situacija u zemlji, propagandni rad Partije i pomoć partizanskim odredima od strane partijskih organizacija u gradovima. U zaključcima PK je ukazano na promenu vojno-političke situacije u zemlji: zbog ustanka, nemački okupator nije u stanju da svojim snagama održi okupaciju, pa je prinuđen da jače angažuje italijanske i bugarske snage. Dalje je ukazano na greške u Bos. krajini u pogledu isticanja revolucionarnih ciljeva i stvaranja revolucionarne vojske. Postavljeni su zadaci da se uspostave i učvrste partijske organizacije u svim mestima Bosne i Hercegovine, a u gradovima formiraju odbori NO fonda i sanitetski odbori: da se vrše ekonomske akcije i formiraju udarni odredi.
 - Oblasni vojni štab za Sarajevo izdao Uputstvo o organizaciji narodne vlasti i vojno-teritorijalnih organa¹. Uputstvo je predviđalo da se u selu ili varoši (mestu) bira seoski (mesni) NO odbor, sa onoliko članova (poverenika) koliko ima zaselaka; a da u opštini (srezu) po jedan predstavnik iz svakog seoskog (opštinskog) NO odbora i komandant opštine (sreza), koga imenuje vojna jedinica, sačinjavaju plenum opštinskog (sreskog) veća (NO odbora), na čijem čelu stoji izvršno veće. Kada ne postoje uslovi da se izvrše izbori, komandant mesta (opštine, sreza) postavlja privremeni NO odbor.
 - Sreski štab za Jajce (Štab narodne vojske Pliva) izvršio reorganizaciju svojih jedinica. Od ustaničkih četa narodne vojske iz Janja formiran bataljon Gorki* (posle desetak dana preimenovan u bataljon Vaso Pelagić*), a od četa iz Pljeve bataljon »Iskra«.
 - Na narodnom zboru kod man. Lovnice imenovan prvi opštinski NO odbor u Sekovićima², koji je u oktobru izabran u istom sastavu.
- Septembar p. p.
- Stab NOP odreda BiH, na osnovu iskustava Drvarske brigade, naredio reorganizaciju u čete, bataljone i brigade svih jedinica u Bosni i Hercegovini. Krajem meseca reorganizacija je obustavljena da bi se sačekali rezultati i zaključci Savetovanja u Stolicama.
 - Na konferenciji predstavnika seoskih NO odbora sa teritorije Romanijskog partizanskog bataljona izabran NO odbor opštine Sokolac. Odbor, u čijem je sastavu bilo više komisija i narodni sud, imao je karakter sreskog NO odbora.
- Septembar s.
- U s. Baljcima održana prva partijska konferencija za srez Bileću. Diskutovano je o organizaciji partizanskih jedinica, jačanju partijskih organizacija, stvaranju seoskih organa narodne vlasti i usmeravanju masa na borbu protiv okupatora. Izabrani SK KPJ za Bileću obuhvatao je i Dabarsku opštinu sreza Stolac.
 - Po naređenju Štaba NOP odreda za BiH, od po dva bataljona Sarajevske i Tuzlanske oblasti formirana 1. bosanska brigada NOP odreda.
 - Po direktivi Štaba NOP odreda BiH. odredi ozrenskog sektora reorganizovani u 2. bataljona (Ozrenski) Bosanske brigade NOP odreda a Štab sektora preimenovan u Stab 2. bataljona.
- Septembar d. p.
- Mesni komitet KPJ za Sarajevo, proširivanjem dotadašnjih odbora narodne (ranije: crvene) pomoći, formirao ilegalni Gradski odbor NO fonda za Sarajevo. Odbor je imao 9 kvarlovskih pododbora (Novo Sarajevo. Crni vrh, Marindvor, Centar. Vratnik. Kovačići. Skenderija, Bistrik i Babića bašća).
 - Mesni komitet KPJ za Mostar, proširivanjem dotadašnjih odbora narodne (ranije: crvene) pomoći, formirao ilegalni Gradski odbor NO fonda za Mostar. Odbor je početkom 1942. prerastao u Gradski NO odbor. On je radio sve do oslobođenja.
 - Delovi 1. partizanske čete za Bos. krajinu izvršili napad na Kotor-Varoš, prodrli u grad i gotovo savladali posadu (50 domobrana i 5 žandarma). ali su se. zbog pristiglih pojačanja neprijatelju, morali povući.
 - U Tuzli održana šira konferencija uglednih muslimana iz sreza, na kojoj su osuđeni ustaški pokolji srpskog narodu. Usvojenom rezolucijom konferencija se ogradila od ustaških metoda, zahtevajući versku toleranciju i sigurnost života, časti i imovine za sve građane, bez razlike na veru. Konferencija, međutim, nije izrazila spremnost za oružanu borbu protiv okupatora i ustaša.

¹ Postoji mogućnost da je Uputstvom sastavio Stali NOP odreda /a BiH.

² U toku čitavog rata taj odbor nije prestajao na funkcionisanje.

16. *septembar* — Na narodnom zboru u s. V. Rujiški (kod Bos. Krupe) izabran seoski NO odbor (prvi u Podgrmeču). Do kraja septembra tormirani su seoski NO odbori i u većini ostalih sela Podgrmeča.
- Kod s. Resanovaca delovi Drvarske brigade razbili prethodnicu italijanske divizije «Sasari» (a glavninu zadržali idućih šest dana).
- U Jajcu i okolnim selima ustaška 16. četa pohapsila oko 200 Srba. Pošto je nemački komandant izdvojio službenike potrebne za rad fabrike karbida, ustaše su ostalih 158 Srba pobile kod mosta na Vrbasu u s. Podmilačju.
17. *septembar* — Odredi 1. partizanske čete za Bos. krajinu potisli žandarmerijsko-domobranksu posadu i zauzeli s. Jošavku (kod Kotor-Varoši).
18. *septembar* — U s. Fatnici (kod Bileće), po direktivi Štaba NOP odreda Bili, formiran Stab Hercegovачke brigade NOP odreda. Time je prestao da postoji Oblasni štab za Hercegovinu. Mesto sreskih štabova za Bileću. Nevesinje, Gacko i Trebinje formirani su štabovi 1. bataljona (obuhvatao Nevesinje. Gacko, Stolac i deo bilečkog sreza) i 2. bataljon (obuhvatao Trebinje. Ljubinje i veći deo bilečkog sreza).
- Pračanska četa Romanijskog partizanskog bataljona zauzela Sjetlinu i zarobila 48 žandarma i domobrana.
- U dvodnevnoj akciji čišćenja ustaše popalile sela Bunaru, Jasenovac, D. Polje i Glavice (srez Ključ) i ubile 189 Srba (ljude, žene i decu).
- U s. Kokorima (kod Prnjavora) ustanici spalili opštinsku zgradu.
20. *septembar* — Štab NOP odreda za Bosnu i Hercegovinu, u svome Biltenu br. 2, objavio izjavu da pristaje na saradnju (vojnu i političku) sa samostalnim četničkim odredima pod uslovom da oni vode borbu ne samo protiv ustaša i okupatora nego i protiv Srba koji su se prodali okupatorima, pa za njihovu korist ubijaju i pljačkaju muslimansko i hrvatsko stanovništvo i na taj način siju mržnju i razdor među narodima za račun okupatora.
22. *septembar* — Sekretar PK KPJ za BiH i još tri partijska funkcionera pobjegli iz ustaškog zatvora (bivše bogoslovije) u Sarajevu. MK KPJ Sarajevo bio je pripremio njihovu otmicu za sledeći dan.
- Vlaseničci 1. Srebrenički četnički odred napali na Zvomik, odbacili posadu (jedan domobranski bataljon. četnički landesshützen-bataljona i mesnu miliciju) preko Drine i prodrli u grad. Obc-zbeđenje napada od Tuzle uspešno su izvršila četiri partizanska odreda Sreskog štaba za Birač zauzevši jako branjeno uporište Caparde. Međutim, četnici su se rasuli po gradu radi pljačke, tako da ih je neprijatelj protivnapadom ubrzo odbacio iz Zvornika.
- Delovi Bosanske domobranske divizije probili položaje Romanijskog partizanskog bataljona i jednog kombinovanog četničkog bataljona i od Pala preko Jahorine i s. Mokrog i preko Romanije prodrli do Prače i Renovice i time omogućili upućivanje pojačanja garnizonima u Rogatici i Višegradu. U četvorodnevnom borbama Romanijski partizanski bataljon je zarobio jednu četničku domobrana a drugu razbio i ponovo blokirao posadu u Prači, ali zbog napuštanja položaja od strane četnika, nije mogao sprečiti proboj.
- Na području žand. st. Tržačka Raštela (kod Cazina) oko 200 ustaša i 100 domobrana iz 11. pešadijskog puka pobili oko 460 Srba.
- Ustaški preki sud u Doboju osudio i streljao 43 lica.
- 22/23. *septembar* — U ponovljenom napadu Konjički bataljon Bosansko-hercegovачke brigade NOP odreda zauzeo žand. st. Glavatićevo (kod Konjica).
23. *septembar* — Delovi Semizovačkog partizanskog bataljona zauzeli s. Srednje i demolirali pilanu, ž. st. i Šumsku upravu.
- Konjički bataljon Bosansko-hercegovачke brigade NOP odreda zauzeo žand. st. BjelemiCJ u s. Odžaku (kod Konjica).
- U Prijedoru održana šira konferencija «uglednih» muslimana, na kojoj su u ime 24.000 muslimana sreza osuđeni ustaški pokolji srpskog naroda i naoružavanje ološa. Usvojenom rezolucijom¹ konferencija se ogradi od metoda koje su ustaše sprovodile. tražeći njihovu smenu itd.

¹ Te revolucije, kojih je bilo nekoliko desetina 17. svih bosansko-hercegovачkih gradova, pored toga što su delom donete na Inicijativu partijskih organizacija i bile odraz previranja u razočaranim muslimanskim masama, bile su istovremeno i pokušaj muslimanske buržoazije da u tim masama zadrži svoj uticaj i da se ogradi od ustaških zločina solidarišući se sa njihovom osudom

1941. septembar

BOSNA I HERCEGOVINA

septembar 1941.

24. septembar — Kod s. Novoseoca (na Romaniji) delovi Romanijskog partizanskog bataljona posle kraće borbe opkolili i zarobili jednu domobransku četvu (168 vojnika i oficira) sa kompletnim naoružanjem.
- Delovi Trebevičkog bataljona Bosansko-hercegovačke brigade NOP odreda zauzeli žand. st. Kijevo (kod Sarajeva).
- Delovi 1. partizanske čete za Bos. krajinu izvršili neuspeo napad na selo i rudnik Maslovare (kod Kotor-Varoši). U borbi je teško ranjen i zarobljen Drago Bubić, narodni heroj, a zatim su ga ustaše odmah ubile.
- U s. Okruglici (koti Sarajeva) Semizovački partizanski batalion uništio žand. st. opštinu, poštu i jedan voz i rušenjem pruge onemogućio eksploataciju šume na pl. Zvijezdi u toku idućih 8 meseci.
25. septembar — • Oko 7 ustaško-domobranskih bataljona iz Bihaća, Bos. Krupe, San. Mosta i Bos. Petrovca, iskorišćujući uspehe italijanskih jedinica počeli akciju čišćenja šireg rejona Bos. Petrovca savladajući jak otpor dva bataljona Drvarske brigade. U četvorodnev- nim borbama oni su ovladali komunikacijama između tih garnizona, spojili se sa delovima divizije »Sasari« kod Oštrelja i zauzeli Kulen-Vakuf.
- Na Orlovim stijenama (na Romaniji) delovi Romanijskog partizanskog bataljona razbili jednu domobransku četvu.
- Posle trodnevni borbi italijanska divizija »Sasari« zauzela Drvar. Drvarska brigada napustila držanje frontova, ukinula smene i prešla na partizanski način ratovanja. Pri povlačenju iz Drvara partizani spalili fabriku celuloze, pilanu i skladišta drveta.
- Igmanska četa Trebevičkog bataljona Bosansko-hercegovačke brigade NOP odreda zauzela ž. st. Tarčin i spalila skladište i nekoliko vagona.
- Na Pastirovu (kod Bos. Kostajnice) Stab Kozarskog NOP odreda sazvaio veliki na- rodni zbor i održao smotru svoje jedinice (300 boraca). Tom smotrom je završen period jednomesečnih priprema i organizacionog učvršćenja Kozarskog NOP odreda.
27. septembar — Delovi Trebevičkog bataljona Bosansko-hercegovačke brigade NOP odreda zauzeli i razoružali posadu žand. st. Ūmoljane (kod Konjica).
28. septembar — Jelašinovački, Japranski i Palanački NOP odred Sreskog štaba Krupa i Sana, oja- čani Letećim odredom 1. bataljona Drvarske brigade, izvršili neuspeo napad na Budimlić-Japru (Podgrmeč). LT borbi poginuo komandir Jelašinovačkog NOP odreda Petar Skundrić, narodni heroj.
- Delovi domobranskog 11. pešadijskog puka spojili se sa italijanskom divizijom »Sa- sari« u Oštrelju, koji je dva dana ranije evakuisao i spalio bataljon »Sloboda« Drvarske brigade.
- 28/29. septembar — Glavnina Bosansko-hercegovačke brigade NOP odreda otpočela napad na Kalinovik. Zbog neučešća četnički orijentisanih ustanika, kao i zbog intervencije domobrana i milicije iz Borča i Nevesinja Brigada je u dvodnevni borbama pretrpela neuspeh i velike gubitke; pored ostalih, poginuo je komandant brigade Miladin Radojević, narodni heroj.
- Delovi Konjičkog bataljona Bosansko-hercegovačke brigade NOP odreda zauzeli žand. st. Rujište (kod Mostara), iz koga se posada, pod zaštitom noći, izvukla prema Bijelom polju.
29. septembar — Delovi Romanijskog partizanskog bataljona u zasedi kod s. Sjetline (blizu Rogatice) posle kraće borbe zarobili glavninu čete domobrana koja se iz Stambulčića pro- bijala u Praču.
- Dva uslaško-domobranska bataljona zauzela Kulen-Vakuf, potisnuvši delove Drvar- ske brigade.
- 29/30. septembar — Delovi Semizovačkog partizanskog bataljona uništili ž. st. Dabrovine (na pruzi Pod- lugovi — Vareš) i porušili prugu i tt veze.
- Druga četa Kozarskog NOP odreda razoružala posadu žand. st. Draksenić (kod Bos. Dubice).
30. septembar — Delovi Romanijskog partizanskog bataljona i četnici razbili žandarmerijsku posadu u Ustipraču i spalili žand. st. i pilanu.
- Septembar k. — Stab Hercegovačke brigade NOP odreda obratio se pismom borcima i komandirima četa narodne vojske u kome je objasnio da su režim ubijanja, međusobnog klanja

i nasilja u zemlji uveli okupatori i da ga izvode sami. u zajednici ili preko svojih agenata- (Pavelića, Nedića i dr); da su na inicijativu KPJ organizovani partizanski odredi i da je obrazovan Glavni štab tih odreda, koji rukovodi oslobodilačkom borbom naroda Jugoslavije; ukazao na slabosti četa narodne vojske i pozvao na stvaranje čvrstih disciplinovanih NOP odreda po četama u cilju ozdravljenja četa i čišćenje narodne borbe od svega što je iskrivljuje. Pismo je poslužilo kao politička osnova za reorganizaciju jedinica i pravilno usineravanje NOB-a u Hercegovini.

— Na pl. Majevidi formiran Majevički bataljon Bosansko-sremske brigade NOP odreda.

- Septembar — Povodom reokupacije tzv. II zone i pokušaja okupatora da razbije jedinstvo ustanika, prikazujući se zaštitnicima Srba, PK KPJ za BiH uputio narodu proglas u kome razobličava perfidnu politiku okupatora i poziva domobrane da okrenu oružje protiv okupatora; poziva Srbe Hrvate i muslimane za zajedničku borbu; ustanike na zbijanje svojih redova i čišćenje od smutljivaca, provokatora i plaćenika; radnike na masovne ekonomske akcije i borbu protiv okupatora i ustaša.
- Grupa uglednijih mostarskih muslimana uputila muslimanima Bosne i Hercegovine rezoluciju sa protestom protiv ustaških zločina i nasilja nad srpskim stanovništvom, ubistava pojedinih muslimana, verske netolerancije itd.
- U Ostrošcu (u Hercegovini), doznajući da je čela ustaša zatvorila veću grupu Srba radi likvidacije, grupa naprednih građana organizovala masovne demonstracije muslimana i Hrvata, koji su upali u zgradu opštine i oslobodili pozatvarane Srbe.

CRNA GORA

1. septembar — U s. Radeći (kod Titograda) izabran NO odbor za pipersku opštinu.
- Septembar p. — PK KPJ za Crnu Goru. Boku i Sandžak uputio proglas narodima Crne Gore, Boke i Sandžaka: poziva ih da ostvare čvrsto jedinstvo u borbi protiv okupatora i domaćih izdajnika.
10. septembar — U s. Građanima (kod Virpazara), uz prisustvo delegata PK KPJ za Crnu Goru. Boku i Sandžak Baja Sekulića, održana sreska partijska konferencija, izneta situacija na području sreza Bar; preduzete mere za formiranje gerilskih odreda, za politički rad u narodu, za raskrinkavanje neprijatelja i njegovih agenata, za rad među omladinom i ženama; izabrano novo sresko rukovodstvo.
14. septembar — MK KPJ za Podgoricu formirao ilegalni GNO odbor.
15. septembar — Izašao prvi broj lista »Narodna borba«, organ PK KPJ za Crnu Goru, Boku i Sandžak.
- Septembar p. p. — Na Ranisavl (u podnožju Durmitora) održano savetovanje partijskih radnika iz sreza šavničkog. Na osnovu proučavanja opšte situacije i situacije na terenu raspravljano je o oživljavanju i razvijanju političkog rada na terenu sreza, kao i o omasovljenju gerilskih grupa i pripremanje daljih akcija protiv okupatora.
- Septembar — Održana mesna partijska konferencija Andrijevice: analiziran dotadašnji rad (odlučeno da se pojača politički rad u masama); izabran novi MK: određeni delegati za konferenciju PK; postavljeni novi zadaci.
- Septembar d. p. — U s. Gostilju (kod Titograda) održana partijska konferencija danilovradskog sreza. Prisustvovalo oko 25 delegata. Podnet izveštaj o političkim, organizacionim i vojnim pitanjima. Izabran novi MK KPJ za Danilovgrad.
- Na Slnjajevini održana partijska konferencija sreza kolašinskog. Prisustvovalo oko 25 delegata. Analizirana politička i vojna situacija u svetlu, u Crnoj Gori i srezu. Izabran novi MK KPJ za Kolašin.
17. septembar — Formirani ilegalni NO odbori u selima Veljem Brdu, Klikovačama i Novom Selu (kod Danilovgrada).
21. septembar — Na pl. Jelovici (kod Ivangrada) održana partijska konferencija za srez beranski. Prisustvovalo oko 50 delegata. Izabran novi MK KPJ za Berane (sada: Ivangrad).
22. septembar — U Kućima (kod Titograda), po uputstvu Štaba NO gerilskih (partizanskih) odreda za Crnu Goru, Boku i Sandžak, formiran partizanski bataljon -Marko Miljanov[^]. Posle kratkog vremena imao je 7 četa.

24. septembar — PK SKOJ-a za Crnu Goru, Boku i Sandžak uputio direktivu skojevskim rukovodstvom da se omladina ne upisuje u srednje škole. Direktiva je naišla na veliki odziv kod omladine: upisao se vrlo mali broj daka.
25. septembar — Na Poganim međama, između sela Lutova i Peleva Brijega na komunikaciji Titograd — Kolašin, grupa od 16 gerilaca iz Piperskog bataljona Jole Piletić napala iz zasede italijansku autokolonu od 35 kamiona i nanela joj gubitke od 8 mrtvih i oko 20 ranjenih vojnika i oficira.
- MK KPJ za Cetinje uputio proglas narodu sreza cetinjskog: poziva ga da ustane u borbu protiv okupatora i domaćih izdajnika, uveravajući ga da će jedino tom borbom Crnoj Gori osigurati pravedno mesto u bratskoj i ravnopravnoj zajednici svih jugoslovenskih naroda.
- Na Bojnoj njivi (kod Mojkovca) održan sastanak MK KPJ za srez bjelopoljski: odlučeno da se od Bjelopoljskog i Mojkovačkog gerilskog voda formira Bjelopoljska partizanska četa.
26. septembar — Kod s. Stubice, na putu Danilovgrad — Nikšić, gerilske jedinice iz sastava Nikšićkog NOP odreda i jedna grupa gerilaca iz Bjelopivlića napale neprijateljski transport, nanele mu gubitke od 3 mrtva i 10 ranjenih vojnika, uništile 2 kamiona sa žitom i 2 teška mitraljeza i zaplenile 6 pušaka, 5 revolvera i izvesnu količinu drugog ratnog materijala.
- Za odmazdu zbog pretrpljenih gubitaka prethodnog dana na Poganim međama, neprijatelj spalio s. I. ulovo (kod Titograda).
27. septembar — Kod Poganih meda (na putu Titograd — Kolašin) delovi bataljona Marko Miljanov Zetskog NOP odreda napali motorizovanu kolonu italijanske policije, ubili 6 policajaca i jednog oficira i uništili 3 motocikla.
28. septembar — U rejonu s. Stubice (na putu Danilovgrad — Nikšić) 40 gerilaca iz Pješivaca i Vražegrnaca uništili dva italijanska kamiona sa 3 vojnika. Sutradan kao odmazdu za akciju kod s. Stubice, italijanski vojnici 30. septembra zapalili s. Stubicu i s. Paprati (kod Nikšića).
29. septembar — Us. Stitarima (kod Cetinja) održan sastanak MK KPJ za Cetinje: posle analiziranja političke situacije i partijskog rada na području MK odlučeno da se formiraju gerilske čete i NO odbori po selima.
30. septembar — Na sastanku biroa MK za Cetinje formiran OK KPJ za Cetinje.
- Septembar k. — Zbog čestih represalija koje su okupatorske i kvislinške snage vršile nad nevinim stanovništvom, Stab NO gerilskih (partizanskih) odreda za Crnu Goru, Boku i Sandžak izdao naređenje svim komandama jedinica da na represalije odgovore još žešćim udarcima.
- Septembar — U Stijeni Piperskoj (kod Titograda) održana partijska konferencija sreza podgoričkog: izabran novi MK KPJ za Podgoricu (koji je ubrzo pretvoren u OK KPJ za Podgoricu).
- Na pl. Rujištu održana partijska konferencija za srez andrijevički. Prisustvovali oko 20 delegata, članovi PK i članovi OK KPJ za Kolašin. Odlučeno da se pojača politički rad u narodu i da se gerilski odredi sa planina vrata u sela. Izabran nov MK KPJ za srez andrijevički.

HRVATSKA

1. septembar — Na sastanku predstavnika gerilskih odreda iz sreza Korenica obrazovan Stab gerilskih odreda za srez Korenica i okolinu.
- Us. Klanjcu formiran seoski NO odbor, prvi u Hrvatskom zagorju.
2. septembar — U selu Ljubovu (kod Gospića) ustanici napali žandarme i ubili trojicu.
- Ustanici iz s. Ljubova napali žand. st. u Buniću (kod Korenice) i zarobili 3 žandarma.
- U ustaškom zatvoru u Zagrebu umoren član Biroa MK KPH za Zagreb Kovačević Vojin Vojo, narodni heroj.
- Ustanici zauzeli Podlapac (kod Udbine), iz koga su se domobranci povukli u Široku Kulu.

5. septembar — Partizani onesposobili ž. st. Trojstvo (kod Bjelovaraj).
 — Ustanici napali ustašku stražu u s. Begovićima (kod Petrinje). Zbog toga su ustaše selo opljačkale i spalile.
 — Ustanici zauzeli s. Čanak (kod Korenice).
 — Partizani s. Ljubova i okoline zauzeli sela Kuzmanovaču i Podove (kod Perušića).
 — CK KPH pozvao sve organizacije i pristalice HSS da pristupe NO frontu i da sarađuju sa svim naprednim elementima u borbi protiv okupatora i domaćih izdajnika.
6. septembar — Na partijskom savetovanju u s. Vlaškim Vodama (kod Delnica), u prisustvu delegata iz skoro svih većih mesta Gorskog kotara, utvrđene direktive za dalji rad partijskih organizacija u pozadini i preduzete mere za organizaciju i delatnost vojnih jedinica.
 — U s. Griču (u Zumberku). u borbi protiv ustaša, ranjen je i zarobljen komandant NOP odreda »Matija Gubec« Cvetko Večeslav Flores, narodni heroj. Ustaše su ga krajem 1941. ubile.
7. septembar — U šumi Bjelobrkuši (kod Našica) održan sastanak komunista iz sela: Orahovice. D. i G. Plšlane, Kokošaka i Zdenaca na kome je podnet izveštaj o političkoj situaciji i odlučeno da otpočne sakupljane oružja.
9. septembar — U s. Vrdovu (kod Sinja) ponovo formiran Sinjski NOP odred.
10. septembar — Komanda italijanske 2. armije premeštena iz Karlovca u Sušak.
- U. septembar — UD. Lapcu održan sastanak OK KPH za Liku na kome je detaljno analiziran rad partijske organizacije — njeno rukovođenje narodnim ustankom — i odlučeno da se učvrsti partijska organizacija, reorganizuju vojne jedinice, formiraju odbori NO fronta, pojača rad sa ženama i omladinom.
12. septembar — U Podsusedu (kraj Zagreba), pod rukovodstvom zagrebačke partijske organizacije, oštećena postrojenja fabrike cementa »Kroatta«.
 — U Zagrebu, na uglu Zvonimirove i Harambašićeve ulice, udarna grupa napala autobus sa nemačkim vojnicima i ranila 2 avijatičara.
13. septembar — Sisački NOP odred upao u s. Topolovac (kod Siska), zaplenio 29 pušaka, 1.200 metaka, 1 pisaću mašinu i pokidao tt linije Sisak — Topolovac.
14. septembar — U Glavnoj pošti u Zagrebu udarna grupa eksplozivom oštetila automatsku centralu i razorila visokofrekventne uređaje za međugradske veze.
 — U Zagrebu, u Vrbanićevoj ulici, udarna grupa ručnim bombama ranila 12 ustaša. Tom prilikom je uhvaćen rukovodilac udarne grupe, član Rejonskog komiteta KPH za Zagreb Rudolf Kroflin. narodni heroj. On je, posle zverskog mučenja, umro u ustaškom zatvoru.
 — U Splitu udarne grupe napale ručnim bombama grupu italijanskih vojnika i karabinijera i ubile jednog karabinijera a ranile pet vojnika.
- Septembar s. — U Crikvenici, u prisustvu dva člana CK KPII, održan partijski sastanak na kome je formiran OK KPH za Hrvatsko primorje i Gorski kotar.
 — Po naređenju Komande Korduna i Banije, na Petrovoj gori formirana partizanska bolnica.
17. septembar — U s. Prisjeci (kod Vojnića) NOP odredi Zbjeg i Močila iz zasede napali žandarme u kamionu i naneli im gubitke.
 — Na putu Slunj — Rakovica partizani napali autokolonu koja je pratila velikog župana iz Bihaća, ubili 3 žandarma 1 agenta i šofera i ranila 4 žandarma i šefa policije iz Bihaća.
18. septembar — U s. Smiljanu (kod Gospića), pod rukovodstvom OK KPH za Liku formiran NOP odred.
 — U selu Stajnici (kod Ogulina) partizani iz NOP odreda Brinje i Škare zapalili pilanu i mlin.
 — U Splitu splitski diverzanti zapalili glavno skladište bivše carinarnice.

19. septembar — Kod tunela Kupjaka (blizu Delnica) Delnička partizanska četa minirala željezničku prugu i izbacila 14 vagona iz sina.
- Na Petrovoj gori otpočela dvodnevna konferencija delegata NOP-a Korduna i Banije na kojoj je donesen niz značajnih odluka u vezi sa vojno-političkim učvršćenjem ustanka i upućen proglas narodu tih pokrajina sa pozivom da odlučno stupi u borbu protiv okupatora i domaćih izdajnika.
- LT Zagrebu ustaški preki sud osudio 50 Jevreja i komunista na smrt streljanjem.
20. septembar — CK KPH izdao direktivu za organizaciju i rad skojevskih organizacija u NOP odredima.
- U s. Satnici (kod Valpova) održana sreska partijska konferencija za srez Valpovo.
- Formiran SK KPH za Brinje.
- U s. Mošunama (kod Novog) ustanici zapalili pilanu.
- Na prostoriji šuma Zalukinje, Brezovice i Bukovice (kod Siska) ustaško-domobranske snage opkolile Sisački NOP odred, ali je ovaj uspeo da se izvuče iz obruča (i da se sutradan u rejonu Samarice spoji sa Banijskim NOP odredom).
21. septembar — Na Kamenskom (na pl. Plješevici). u prisustvu člana CK KPJ Marka Oreškovića održan sastanak predstavnika vojnih jedinica sa teritorije Like: razmotreno je stanje u jedinicama, analizirani su postignuti uspjesi i postavljeni su novi zadaci.
22. septembar — U Splitu članovi partijske ćelije istočnog dela Splita bacili nekoliko bombi na italijanske vojnike i oficire i naneli im gubitke.
25. septembar — U s. Plitvičkim Jezerima partizani koreničkog i udbinskog sreza napali i razoružali 40 domobrana.
- U Splitu, pod rukovodstvom SKOJ-a. srednjoškolska omladina demonstrirala protiv pokušaja neprijatelja da je uvuče u razne fašističke organizacije i protiv uvođenja italijanskog jezika u školsku administraciju, flalijnske okupacione vlasti su rasturile demonstraciju a veći deo omladinaca zatvorile.
- Oblasni komitet SKOJ-a za Dalmaciju uputio proglas omladini Dalmacije: objasnio vojnu i političku situaciju u svetu i kod nas i pozvao omladinu da stupi u borbu protiv okupatora i domaćih izdajnika.
26. septembar — Partizani Glinskog NOP odreda napali i zapalili žand. st. Gornji Klasnić (kod Gline). ubili 1 ustašu i ranili 3 ustaše i 3 domobrana.
- Partizani Petrinjskog i Sisačkog NOP odreda napali i demolirali žand. st. M. Gradac (kod Gline), ubili 1 i ranili 5 žandarma. Parti/ani su imali 3 poginula.
27. septembar — Kod Stalka (na putu Ogulin — Novi) Bribirski NOP odred zaplenio italijanski kamion sa hranom i zarobio 2 oficira i 8 vojnika.
- U s. Turjanskom (kod Korenice) partizani napali italijanske vojnike koji su sprovođili uhapšene rodoljube. Poginuo je italijanski podoficir, a svi uhapšeni su oslobođeni.
29. septembar — Kod Jasenka partizani Drežničkog NOP odreda razoružali 7 italijanskih vojnika.
- Italijanski vojnici zapalili sela Zalužnicu i Brakusovu Dragu (kod Otočca).
- Na splitskoj tržnici oko 300 žena demonstriralo protiv nestašice namirnica i protiv visokih cena.
30. septembar — CK KPH uputio okružnicu br. 3 članovima Partije: izneo političku situaciju, ukazao na greške učinjene u početku ustanka i postavio zadatke u vezi sa širenjem NOB-a u svim delovima Hrvatske. Okružnica je značila veliku pomoć partijskim organizacijama i rukovodstvima.
- U Karlovcu održano savetovanje Operativnog partijskog rukovodstva OK KPH za Kordun i Baniju, kome je prisustvovao i predstavnik partizanskih jedinica Gorskog kotara i Hrvatskog primorja. Rešeno je da se od postojećih partizanskih jedinica Korduna i Banije formira jedan NOP odred (pet bataljona) a od brojno malih NOP odreda Hrvatskog primorja i Gorskog kotara jedan bataljon.
- U Zagrebu, na uglu Zvonimirove i Vrbanićeve ulice, udarna grupa napala četiri nemačka avijatičara: dvojicu ubila i jednog ranila.
- Na Pogledalu (kod Korenice) NOP odredi Škure i Kik napali italijansku kolonu od pet kamiona i ubili 11 a ranili 21 italijanskog vojnika.

- Septembar k.*
- Na Drehovači (kod D. Lapca) formiran NOP odred Capajev* (koji je. posle pogibije Marka Oreškovića. početkom novembra, preimenovan u NOP odred »Marko Orešković«),
 - U gospičkom srezu. pod rukovodstvom OK KPH za Liku, formiran 1. lički NOP odred "Velebit«.
 - U Striževu (iznad luke Ploče) održano okružno partijsko savetovanje za okrug Markarska. na kome je doneta odluka da se sve ilegalne grupe objedine u NOP odrede.
- Septembar*
- U Zagrebu ustaše streljale sekretara PK SKOJ-a Hrvatske Jožu Vlahovića, narodnog heroja.
 - U s. Rakovom Potoku (kod Zagreba) ustaše streljale člana MK KPH za Zagreb Nikolu Sakića. narodnog heroja.
 - U s. Jošanu (kod Udbine) četnici streljali španskog borca Mića Radakovića, narodnog heroja.
 - Formiran MK KPH za Omiš.
 - Na teritoriji opštine Rakovica (Kordun) izabrani seoski NO odbori.

MAKEDONIJA

- Septembar p.*
- U prisustvu Lazara Koliševskog održan sastanak MK KPJ za Kumanovo na kome su razmotrene pripreme oružanog ustanka u kumanovskom srezu. Formiran je Vojni komitet (štab) sa zadatkom da organizuje prvi NOP odred i da prikuplja oružje i obučava ljudstvo u rukovanju njime.
- 9. septembar*
- U šumi iznad s. Nerezi (kod Skoplja) izašla grupa partizana. Od nje i novih boraca kasnije je formiran Skopski NOP odred.
- Septembar p. p.*
- Mesno partijsko povereništvo Gostivara prvi put (posle okupacije Makedonije) uspostavilo vezu sa PK KPJ za Makedoniju, odnosno sa Lazarom Koliševskim. od koga je dobilo direktivu i uputstva za organizovanje partijskih ćelija i formiranje NOP odreda i vojnih štabova.
- Septembar s.*
- LI Skoplju, posle suspenzije Satorovljevog komiteta, formiran novi PK KPJ za Makedoniju, sa Lazarom Koliševskim kao sekretarom.
- Septembar d. p.*
- Formiran Pokrajinski štab NOP odreda za Makedoniju (Pokrajinski vojni štab).
 - Novo formirani PK KPJ za Makedoniju uputio direktivno pismo mesnim komitetima, članovima Partije i SKOJ-a i vanpartijcima, kojim ih poziva na oružani ustanak i borbu protiv okupatora, podvukavši da je bilo dosta čekanja i da treba poći putem kojim su pošli ostali narodi Jugoslavije.
 - MK KPJ za Prilep formirao Operativni vojni štab. Ovaj se nalazio na terenu, sa prvom grupom partizana iz Prilepa.
 - Sekretar PK KPJ za Makedoniju Lazar Koliševski održao sastanak sa MK KPJ za Veles, na kome su razrađeni neposredni zadaci u pogledu priprema 'a oružanu borbu u tom kraju.
 - Skojevska organizacija Druge muške gimnazije u Skoplju organizovala štrajk učenika svih gimnazija u Skoplju protiv školskih taksa, nošenja uniformi, terora školskih vlasti i dr.. zbog čega je došlo i do sukoba sa bugarskom policijom.
- 16. septembar*
- Grupa ilegulaca (diverzantska grupa) iz Prilepa izašla na pl. Babunu da ispita na koji se način može minirati Bogomijski tunel. Bugarska straža je otkrila grupu. Prilikom puškaranja je ubijen jedan bugarski vojnik.
- 17. septembar*
- Na Skopskoj Crnoj gori od Makedonaca, Srba. Turaka i Siptara formiran Skopski NOP odred.
- 22. septembar*
- Bugarski ministar unutrašnjih poslova izdao posebnu naredbu o prijavljivanju vlastima sumnjivih lica.
- 24. septembar*
- Na pl. Mokušu (kod s. Stepanci) po odluci MK KPJ za Prilep i Vojnog štaba, formirana Prilepska partizanska četa.

- Septembar k.* — Ministar unutrašnjih poslova Carevine Bugarske telegramom obavestio oblasne direktore da komunisti početkom oktobra pripremaju akcije i naredio im da preduzmu mere za sprečavanje tih akcija.
- Skojevska organizacija Kumanovske gimnazije organizovala štrajk učenika protiv školskih taksa, nošenja uniformi i pritiska za upisivanje u fašističke omladinske organizacije.
- Septembar* Novo partijsko rukovodstvo u Vetesu (sada: Titov Veles) formiralo Vojni štab i preduzelo mere za formiranje NOP odreda.
- MK KPJ za Veles i Vojni štab formirali četiri čete i odredili im zborna mesta i objekte napada (poštu, sresko policijsko načelstvo, kasarne i železnička postrojenja). Napad na ove objekte nije izvršen 11. oktobra, kako je bilo predviđeno, jer MK nije dobio direktivu PK KPJ za Makedoniju o početku ustanka.
- Vojni štab Kumanova izdao (u vidu brošure) uputstvo o načinu dejstva partizanskih grupa. Uputstvo je razrađeno na osnovu »Biltena« GS NOP odreda Jugoslavije.
- U Azotu, na inicijativu MK KPJ za Veles, otpočelo formiranje ilegalnih seoskih NO odbora (komiteta).
- U Gostivaru, od mesnog partijskog povereništva. formiran MK KPJ za Gostivar.
- Po direktivi PK KPJ za Makedoniju formiran MK KPJ za mavrovski kraj.
- U Skoplju formiran Vojni štab i MK SKOJ-a.

SLOVENIJA

- 3. septembar* — U s. Duplici (kod Kamnika) Radomeljska partizanska četa zapalila fabriku nameštaja.
- li. septembar* — Na putu Crnomelj — s. Griblje Belokranjska partizanska četa napala iz zasede grupu graničara i finansa i nanela joj gubitke od 2 mrtva i 3 ranjena.
- 11. septembar* — U Ljubljani održan plenarni sastanak kulturnih radnika uključenih u OF. Doneta je odluka o kulturnom molku (> kulturnoj tišini«), tj. da prestane svaka aktivnost kulturnih radnika (objavljivanje romana, pesama, pozorišna aktivnost i dr.) dok traje okupacija.
- Naredbom visokog komesara za Ljubljansku pokrajinu uveden vanredni vojni sud i smrtna kazna.
- 13. septembar* — Kod s. Ziče (blizu Domžala) dve čete nemačkog 171. rezervnog policijskog bataljona opkolile Radomeljsku partizansku četvu. ali se ona probila u Moravčanska brda.
- 14. septembar* — Sa pravaca s. Golog, s. Krvave Peči i s. Zapotoka otpočeo trodnevni koncentričan napad italijanskih vojnika na partizanski logor na pl. Mokrecu.
- 16. septembar* — U Ljubljani održana treća sednica Vrhovnog plenuma OF. na kojoj je rešeno da se Vrhovni plenum preimenuje u Slovenački narodnooslobodilački odbor (SNOO) i da se vojne snage slovenačkih NOP odreda uključe u NOP odrede Jugoslavije. Donete su odluke o narodnom porezu. Zajmu slobode i zaštiti slovenačkog naroda.
- 17. septembar* — Pohorska partizanska četa izvršila uspešan napad na žandarme i gestapovce u planinarskoj kući na Klopnom vrhu (na pl. Pohorju).
- 20. septembar* — Zbog napada Rašičke partizanske čete na nemački kamion između s. Gameljne i s. Rašice (kod Ljubljane), nemački vojnici zapalili s. Rašicu.
- 21. septembar* — Na Sv. Mohoru (kod Moravca) delovi nemačkog 171. rezervnog policijskog bataljona opkolili deo Moravčanske partizanske čete. Grupa od 12 boraca se uveće probila iz okruženja.
- 25. septembar* — Kod s. Brezovine (blizu Ljubljane) formirana Preserska partizanska četa.
- 26. septembar* — Na Podmolniku (kod Ljubljane), kao priznanje borcima Kamničkog partizanskog bataljona za uspešne borbe protiv nemačkog okupatora Boris Kidrič, u ime CK KPS i Izvršnog odbora OF predao zastave Radomeljskoj partizanskoj četi.
- 27. septembar* — Na brdu Rašici (kod Ljubljane) nemačke policijske jedinice razbile Rašičku partizansku četvu. Ostatak čete se kasnije priključio Gorenjskom partizanskom bataljonu.

28. *septembar* — U zatvoru u Begunjama (kod Radovljice). posle zverskog mučenja, nemačka policija umorila komandira Rašičke partizanske čete Staneta Koseca. narodnog heroja.
30. *septembar* — U blizini Ljubljane, u borbi protiv nemačkih vojnika, poginuo komandir Rašičke partizanske čete, Maks Pečar, narodni heroj.
- Septembar k.* — Formirana Loška partizanska četa.
- U s. Zali (kod Cerknice) formiran 3 (nazivan i Krimski) partizanski bataljon Slovenije.
- Septembar — Od Minersko-sabotažne grupe i novih boraca formirana Borovnička partizanska četa.
- U okolini Mokronoga formirana Mokronoška partizanska četa.
- Objavljena direktiva GŠ i CK KPS partizanskim jedinicama u vezi sa taktikom i daljim razvojem slovenačkih NOP odreda.
- Formiran Narodni odbor, vrhovni politički organ sloVCnačke buržoazije, koji je stupio u vezu sa Slovenskim narodnim odborom u Londonu radi zajedničke borbe protiv OF i NOP-a.

SRBIJA

1. *septembar* — Kod ž. st. Mutnice (blizu Paračina) delovi Pomoravskog NOP odreda napali putnički voz, zarobili 4 nemačka vojnika i petokolonaša i razorili prugu, a u s. Bošnjaju spalili opštinsku arhivu.
- između sela Zlota i Pođgorca. Boljevački NOP odred razoružao 10 žandarma i 2 nemačka vojnika.
- Delovi 2. šumadijskog NOP odreda miniranjem oštetili železnički most na r. Jasenici (kod Topole) i spalili opštinske arhive u selima Saranovu i Sepcima.
- U Petrovgradu (sada: Zrenjanin) 7. četa nemačkog 721. pešadijskog puka uhapsila 34 rodoljuba, koji su 3. septembra pogubljeni.
- 1/2. *septembar* — Između ž. st. Lešak i Leposavići (kod Raške) delovi Kopaoničkog NOP odreda oštetili prugu i tunel.
- Između Kraljeva i Mataruške Banje delovi Kraljevačkog NOP odreda prekinuli telefonsku vezu.
- U Svrlljigu Ozrenski NOP odred napao žand. st. i spalio arhivu Poreske uprave.
2. *septembar* — Boljevački NOP odred zauzeo Boljevac. razoružao 28 žandarma, uništio arhivu Opštine i Poreske uprave i demolirao tt uređaje.
- Kod s. Neresnice (blizu Kučeva) delovi Požarevačkog NOP odreda iz zasede uništili nemački kamion i zaplenili 225 bombi i 1 pušku.
- Delovi 1. šumadijskog NOP odreda upali u s. Rudnik (kod G. Miiianovca) i uništili arhivu Opštine i Poreske uprave.
- U Bač. Petrovcu i s. Kisaću (kod Novog Sada) mesne partizanske grupe zapalile kudeljku.
3. *septembar* — Valjevski NOP odred i četnički odredi Zečevića i Martinovića, posle trodnevnih borbi, zauzeli Krupanj, koji je branilo oko 500 nemačkih vojnika. Zarobljeno 124. ubijeno 9 a ranjeno 30 nemačkih vojnika. Zaplenjeno: 22 mitraljeza. 8 automata. 7 minobacača, 40 pušaka, 10 pištolja, sanduk bombi, 300.000 metaka, 2 radio-stanice, 1 hirurška stanica, 12 motornih vozila, 2 magacina hrane. 200 pari odela i dr. Naši gubici: 6 mrtvih i 12 ranjenih. U Krupnju formirani SNO odbor i Komanda grada.
- Podrinski NOP odred napao i zauzeo Bogatić koji su branili nemački vojnici i žandarmi. Ubijeno 80 nemačkih vojnika. Gubici Podrinskog NOP odreda 15 mrtvih i 5 ranjenih.
- Kopaonički NOP odred delom snaga upao u Rašku, a drugim delom zauzeo rudnik Jarando, gde je od rudara formirana četa od oko 250 boraca.
- Na putu Jagodina (sada: Svetozarevo) — Bunar, Belička četa Pomoravskog NOP odreda, posle duže borbe, primorala nemačku kolonu od 10 kamiona da se vrati u Jagodinu (sada: Svetozarevo).

- U rudnicima uglja u selima Mišači (kod Arandelovca) i Stragarima (kod Topole) delovi 1. šumadijskog NOP odreda oštetili mašinska postrojenja.
 - I/među ž. st. Sumrakovca i s. Sarbanovca (kod Boljevca) delovi Boljevačkog NOP odreda porušili prugu i napali voz.
 - Udarina grupa, koja je dejstvovala oko Cvctkove mehane« u Beogradu, ubila nemačkog vojnika. Za odmazdu, nemačke vlasti odmah streljale 50 komunista — talaca.
 - U Jagodini (sada: Svetozarevo) delovi Pomoravskog NOP odreda napali oko 30 nemačkih vojnika i naneli im gubitke.
 - Na ž. st. Sargan-Vitasi Zlatiborska četa Užičkog NOP odreda demolirala postrojenja.
 - Us. Stragarima (kod Topole) izabran MNO odbor.
4. septembar
- Kod Novog Sela, između Šapca i Ušća, Posavski NOP odred zaustavio putnički brod «Kraljica Marija», na kome je bilo oko 260 putnika i 36 Nedićevih podoficira. Veću količinu hrane podelio narodu a sanitetski materijal zaplenio.
 - Podrinski NOP odred zauzeo Loznicu.
 - Delovi 2. šumadijskog NOP odreda zauzeli Svilajnae, razoružali žandarmerijsku postadu. uništili arhive Sreskog načelstva, Finansijske uprave. Pošte i Opštine. kao i arhivu u s. Markovcu.
 - Delovi Požarevačkog NOP odreda napali i razoružali žand. st. u s. Klenju i spalili opštinske arhive u selima Melnici (kod Petrovca), Kuli i Boževcu (kod Požarevca).
 - U rejonu s. Melenaca (kod Novog Bečeja) Dragutinovački NOP odred ušao u sastav Kumanačko-melenačkog NOP odreda.
 - Us. Crvenoj Crkvi (kod Bele Crkve) jedinice domaćih Nemaca uhapsile oko 40 pripadnika i simpatizera NOP-a.
- 4/5. septembar
- Između ž. st. Bogovine i Sumrakovca (kod Boljevca) delovi Boljevačkog NOP odreda porušili prugu.
 - Delovi Kosmajskog NOP odreda spalili opštinsku arhivu u s. M. Požarevcu (kod Mladenovca) i napali ž. st. Ripanj. Ralju i Đrnince, demolirali železničke instalacije i porušili prugu.
 - Između s. Jovanovca i s. Milatovca (kod Kragujevca) dolovi Kragujevačkog NOP odreda porušili železničku prugu.
 - Kod s. Dragocvet (između Svetozareva i Kragujevca) delovi Pomoravskog NOP odreda prekinuli tt veze.
 - Između s. Melenaca i s. Torde (kod Novog Bečeja) Kumanačko-melenački NOP odred posekao oko 50 tt stubova.
 - U Krupnju SNO odbor objavio dekret građanima: da se u svim selima izaberu NO odbori, formira Narodna straža, preuzme inventar i imovina Opštinske uprave, žand. stanice i Sreskog načelstva. obrazuje odbor radničke kontrole u fabrici anti-mona, formira opančarska radionica i dr.
 - Delovi Pomoravskog NOP odreda spalili opštinske arhive u selima Glogovcu. Beo-ćiću i Krušaru (kod Svetozareva) i posekli tt linije između Čuprije i Ravne Reke. a grupa boraca napala nemačku patrolu u Levačkoj ulici u Jagodini (sada: Svetozarevo) i nanela joj gubitke.
 - Na drumu Požarevac — Svilajnae delovi 2. šumadijskog NOP odreda iz zasede napali nemačke vojnike u dva kamiona i dva automobila i ubili 36 vojnika.
 - Delovi Užičkog NOP odreda spalili opštinske arhive u selima Strmovu. Gorobilju. Duškovcima. Karanu i demolirali ž. st. Jatare.
 - U rudnik Lece (kod Lebana) upala grupa boraca Kukavičkog NOP odreda i zaplenila 300 kg ekrazita i nekoliko stotina metara štapina.
 - Us. Adranima delovi Kraljevačkog NOP odreda demolirali ž. st. i spalili opštinsku arhivu.
 - U Vršcu, u sukobu sa gestapovcima, poginuo sekretar OK za južni Banat Slavko Munčan Saša, narodni heroj.
 - Valjevski NOP odred uputio proglas ženama Valjeva i okoline da pruže pomoć borcima na frontu.

- Nemačka avijacija bombardovala Krupanj.
- Septembar p.*
 - Nemački zapovednik oružane sile za Jugoistok i komandant 12. armije naredio zapovedniku Srbije i Višoj komandi 65 da odmah preduzmu sve mere da se u Srbiji obezbedi mir još pre početka zime.
 - U s. Gorobilju (kod Požege) održano vojno-političko savetovanje OK KPJ za Užice, Štaba Užičkog NOP odreda i komandi četa. Prisustvovao član GS NOP za Srbiju Rodoljub Colaković, koji je preneo direktivu CK KPJ o stvaranju slobodne teritorije u dolini Zapadne Morave. Na savetovanju precizirani zadaci i određen novi Stab Užičkog NOP odreda.
 - Kod Viroštaka (na putu Požega — Arilje) Požeška četa Užičkog NOP odreda iz zasede napala nemačku motorizovanu kolonu i ubila 17 i ranila više nemačkih vojnika.
 - U s. Darosavi (sada: Partizani), kod Arandelovca, u sastavu 1. šumadijskog NOP odreda formirana dva bataljona.
 - U Kučevu formiran SNO odbor.
 - U Kniću. na konferenciji građana, izabran MNO odbor.
 - U s. Ravnju i selima Badovincima i Zminjaku (kod Bogatića). na zborovima građana, izabrani MNO odbori.
 - U s. Prnjavoru (kod Bogatića) formiran MNO odbor.
 - Za sela Grab i Rogaču (srez dragačevski) izabran MNO odbor
 - U Ljubiću Cačanski NOP odred uništio radionicu vagona i saobraćajna postrojenja.
 - Formiran 1. srpski dobrovoljački odred (Ljotićev), jačine 120 vojnika, i upućen u Grocku.
 - U Srbiju, za borbu protiv NOP-a, prebačen iz Grčke nemački 125 pešadijski puk.
- 6. septembar*
 - Delovi nemačke 717. divizije preduzeli ofanzivna dejstva protiv Boljevačkog NOP odreda a sa tri aviona bombardovali sela Zlot i Podgorac.
 - Delovi Užičkog NOP odreda demolirali ž. st. Jelen-Do i spalili opštinske arhive u selima Jelen-Dolu, Sr. Dobrinji i Tabanovićima (kod Požege).
 - Delovi Požarevačkog NOP odreda napali i razoružali opštinsku stražu u s. Rabrovu i spalili opštinske arhive u selima Rabrovu. Makcima. Češljevoj Bari. Zdrelu i Setonjama (u dolini r. Peka i r. Mlave).
 - U Ljuboviji delovi Valjevskog NOP odreda razoružali finance
 - Delovi 1. šumadijskog NOP odreda zauzeli s. Rudnik i spalili opštinsku arhivu.
 - U Bogatiću. na zboru građana, izabran MNO odbor i formirana partizanska četa.
- 6/7. septembar*
 - Kod s. Bulatovca (blizu Prokuplja) Toplički NOP odred napao i oštetiio nemački transportni avion, koji se tu prinudno spustio. Avion je. pored posade, obezbeđivalo i odeljenje nemačkih vojnika. Poginulo 4 nemačka vojnika.
 - Delovi Kosmajskog NOP odreda razrušili prugu i izazvali prevrtanje voza kod ž. st. Skobalj i u s. Umčarima spalili opštinsku arhivu.
 - Na putu Jagodina (sada: Svetozarevo) — Kragujevac delovi Pomoravskog NOP odreda presekli 106 tt stubava i sružili dva i oštetili jedan most.
- 7. septembar*
 - Delovi Užičkog NOP odreda zauzeli Rogaćicu.
 - Delovi Cačanskog NOP odreda zauzeli Guču.
 - Kolubarska četa Valjevskog NOP odreda ušla u Ljig i održala zbor na kome je formiran gradski NO odbor.
 - Na pruži Preljina — Brdani (kod Čačka) delovi Cačanskog NOP odreda srušili most. Tom prilikom se u reku srušili lokomotiva i 1 vagon teretnog voza koji je naišao iz Čačka.
 - Komandant Nedićeve žandarmerije izdao naređenje za formiranje osam mešovitih odreda za borbu protiv NOP odreda i odredio im zadatke i zone dejstva.
 - Zbog vanrednih prilika, Ministarski savet Nedićeve vlade propisao Uredbu o prekini sudovima oružane sile, koja se, počev od 12. septembra 1941. imala primenjivati na celoj teritoriji Srbije.

- U selima Kumanu, Melencima i Mokrinu (severni Banat) okupatorske vlasti stre-
ljale po 10 rodoljuba.
- 718. septembar — Delovi Pomoravskog NOP odreda oštetili železnički most na Jovanovačkoj reci (koti
Paraćina) i drumski most kod s. Dragocveta (na putu Svetozarevo — Kragujevac).
- 8. septembar — ^omoravski NOP odred napao Varvarin i posle kraće borbe razoružao žandarme i
Četnike Koste Pećanca, zaplenio 60 pušaka i spalio sve arhive.
Kod s. Ušća (blizu Obrenovca) delovi Posavskog NOP odreda zaustavili teretni brod
•Zika«, na kome su zarobili 6 Nedićevih podoficira i zaplenili materijal i hranu
upućenu okupatoru.
- Delovi Kragujevačkog NOP odreda demolirali postrojenja na ž. st. Samaili (kod
Kraljeva), a kod s. Kutlova (blizu Kragujevca) napali nemačke vojnike i žandarme
i prisilili ih na povlačenje ka Kragujevcu.
- Na putu Jagodina (sada: Svetozarevo) — Bagrdan delovi Pomoravskog NOP odreda
iz zasede uništili kamion i ubili 28 nemačkih vojnika. Istoga dana na putu Kragu-
jevac — Jagodina zarobili 7 nemačkih vojnika, zapalili 3 kamiona, zaplenili sani-
tetski automobil i veću količinu hrane i presekli tt stubove u dužini od 6 km.
- U Andrejevcu (sada: Minićevo) Zaglavski NOP odred zapalio arhivu Sreskog načel-
stva i demolirao Poštu.
- Delovi Užičkog NOP odreda demolirao postrojenja na ž. st. Vrutci (kod Titovog
Užica) i spalili opštinske arhive u selima Glumću i Sr. Dobrinji (kod Požege).
- Deo Kopaoničkog NOP odreda miniranjem oštetio žičaru rudnika Trepče.
- U s. Belanovici (kod Arandelovca) delovi 1. šumadijskog NOP odreda zarobili Ne-
dićevog p. pukovnika Olujića, kod koga je pronađen tekst sporazuma između Draže
Mihailovića i Nedića o zajedničkim akcijama protiv NOP odreda.
- 8/9. septembar — Delovi Pomoravskog NOP odreda napali ž. st. Bagrdan, uništili saobraćajna po-
strojenja i iz jedne kompozicije zaplenili robu koja je transportovana za Nemačku.
a zatim praznu kompoziciju pustili ka Beogradu, usled čega je došlo do sudara sa
kompozicijom koja je išla Iz Beograda. Tom prilikom su nastradala dva vagona sa
nemačkim vojnicima i veći broj Siptara koji se nalazio u službi okupatora.
- Na ž. st. M. Ivanča (na pruzi Beograd — Požarevac) delovi Kosmajskog NOP odreda
demolirali uređaje.
- !/. septembar — Na Hajdučkom bregu (na Fruškoj gori), po odluci OK KPJ za Srem, formiran Fru-
škogorski NOP odred.
- U s. Aleksandrovu (kod Prokuplja) delovi Topličkog NOP odreda razoružali ode-
ljenje žandarma.
- Na pruzi Užice (sada: Titovo Užice) — Mokra Gora Zlatiborska četa Užičkog NOP
odreda demolirala ž. st. Kremna, razoružala žand. stanicu i zapalila opštinsku arhivu.
- Pri pokušaju da onesposobe rudnik Trepču delovi Kopaoničkog NOP odreda bili
napadnuti od nemačkih vojnika i albanske kvislinške žandarmerije. U borbi kod s.
Orahova poginula su 2 partizana (jedan je bio trepčanski rudar Todor Milićević, po
kom je odred kasnije dobio ime) a 3 partizana su zarobljena.
- Na r. Crnici (kod Paraćina) delovi Pomoravskog NOP odreda miniranjem oštetili
most.
- Nemački vojnici spalili sela Zlot, i Podgorac (kod Zaječara). Izgorele 853 zgrade.
- 10. septembar — Kolubarska četa Valjevskog NOP odreda napala nemačku posadu u Ljigu. razbila
je i primorala na povlačenje ka Mionici, Nemački vojnici su pretrpeli gubitke od
oko 30 mrtvih i 60 ranjenih, a partizani — 7 mrtvih i 13 ranjenih.
- Delovi Pomoravskog NOP odreda upali u Trstenik. razoružali žandarme i spalili
arhive.
- U salašu Nočajskom (kod Bogatića) formiran MNO odbor
- Komandant Nedićeve žandarmerije, u cilju »čišćenja Srbije od komunista«, uputio:
1. odred u rejon Bogatića, Krupnja i Loznice; 2. odred u rejon Valjeva; 3. odred
u rejon Umke; 4. odred u rejon Mladenovca i Topole; 5. odred u rejon Požarevca i
Golupca; 6. odred u rejon Smederevske Palanke; 7. odred u rejon Svilajнца i 8.
odred u rejon Senjskih Rudnika.

- 10/11. septembar — Na ž. st. Badnjevcu (kod Lapova) delovi 2. šumadijskog NOP odreda demolirali stanične uređaje.
- U. septembar — OK KPJ za Kraljevo uputio proglas narodu pozivajući ga u borbu protiv okupatora i domaćih izdajnika.
- Na zboru oko 1000 građana sela Suvodanja, Bodove i Sitarica (kod Valjeva) izabran ONO odbor sa sedištem u s. Stavama.
- U Ljigu Valjevski NOP odred vodio borbu protiv preko 100 nemačkih vojnika, kojima je kao pojačanje stiglo još oko 300. Poginula su 63 a ranjeno 10 nemačkih vojnika, dok je Odred imao 9 mrtvih i 11 ranjenih boraca.
- Na Hajdučkom bregu (na Fruškoj gori) delovi Fruškogorskog NOP odreda odbili napad žandarma iz s. Grgurevaca (kod Rume).
- 11/12. septembar — Delovi Užičkog NOP odreda napali nemačku posadu i žandarmeriju u Bajinoj Bašti. Napad četnika s leđa prinudio partizane da se povuku ka Rači, što je omogućilo posadi, koja je bila pred likvidacijom, da se izvuče ka Užicu. Zbog dolaska 1. užičke čete četnici su pobjegli, a naše jedinice 12. septembra ušle u Bajinu Baštu, gde je formirana Komanda mesta i uspostavljena narodna vlast.
- Između Leskovca i ž. st. Pečenjevca delovi Kukavičkog NOP odreda pokidali tt linije.
12. septembar — Kod s. Zlota (blizu Zaječara) nemački vojnici uhvatili sekretara OK KPJ za Zaječar Milenka Brkovića Crnog narodnog heroja, koga su 18. septembra obesili na Kraljevici kod Zaječara.
- 12/13. septembar — Us. Tripkovi (kod Titovog Užica) 1. bataljon nemačkog 724. puka i žandarmi opkolili Zlatiborsku četvu Užičkog NOP odreda. Četa se probila iz okruženja uz gubitke od 1 mrtvog, 1 ranjenog i 3 zarobljena (ove zarobljenike su nemački vojnici streljali a zatim obesili na užičkoj pijaci).
13. septembar — Moravička četa Užičkog NOP odreda zauzela rudnik antimona Lisu (kod Ivanjice), gde je zaplenila veću količinu materijala, a zatim sa jednim vodom Ariljske čete ušla u Ivanjicu i formirala komandu mesta.
- Delovi Pomoravskog NOP odreda zauzeli Varvarin i razoružali žandarmeriju. Zaplenjeno 60 pušaka i spaljena arhiva sreskog načelstva i poreske uprave.
- 13 14. septembar — Prugu Beograd — Obrenovac na nekoliko mesta porušili delovi Posavskog NOP odreda.
14. septembar — Delovi Požarevačkog NOP odreda zauzeli Majdanpek.
- U Bajinoj Bašti, na konferenciji građana i delegata mesnih NO odbora sa područja opštine Bajine Bašte, izabran SNO odbor za srez račanski.
15. septembar — Na Jezerskim pojatama (kod Sokobanje) od 30 boraca Ozrenskog NOP odreda formiran Nišavski (Svrljiški) NOP odred.
- Kod ž. st. Lozovik (kod Smedereva) delovi 2. šumadijskog NOP odreda uništili nemački transportni voz sa hranom. Za odmazdu, nemački vojnici streljali 50 meštana.
- U s. Vučju (kod Leskovca; Kukavički NOP odred napao žand. st. I razoružao 15 žandarma.
- Us. Kamenici (kod Kraljeva) izabran MNO odbor.
- U s. Deliblatu (kod Kovina) i drugim mestima južnog Banata nemačke jedinice i policija izvršile mnogobrojna hapšenja rodoljuba.
- Septembar s. — U sastavu Topličkog NOP odreda formirane dve Čete: Jastrebačka i Pasjačka.
- U Adi mađarska policija provalom uhapsila 30 članova KPJ i sekretara SK KPJ za Sentu. Ovaj je posle nekoliko dana obešen u Adi, a ostali su osuđeni na zatvor.
- U Mionici (kod Valjeva) formiran MNO odbor.
- Septembar d. p. — Po odluci CK KPJ, iz Fruškogorskog NOP odreda prešlo u Srbiju 25 ranijih političkih osuđenika, koji su pobjegli iz kaznionice u Srem, Mitrovici.
- U rejonu Kikinde poterne jedinice nemačke 704. i 714. pešadijske divizije razbile Kikindsko-mokrinski NOP odred.
- 15/16. septembar — U Ovčar Banji delovi Požeške čete Užičkog NOP odreda i Dragačevske čete Caćanskog NOP odreda, posle kraće borbe, razoružali nekoliko odeljenja žandarma.

- Kod s. Dragocveta (na putu Svetozarevo — Kragujevac) delovi Pomoravskog NOP odreda oštetili nekoliko mostova.
- 16. septembar — U s. Dulenu (između Kragujevca i Rekovca) GS NOP odreda za Srbiju održao savetovanje sa komandantima 1. i 2. šumadijskog, Pomoravskog, Uzičkog, Cačanskog, Kragujevačkog i Kraljevačkog NOP odreda, na kome su posle analiziranja vojno-političke situacije, određeni zadaci za sprovođenje direktive CK KPJ i GS NOP odreda Jugoslavije o stvaranju jedinstvene slobodne teritorije.
 - Na ž. st. Palilula (između Niša i Knjaževca) Ozrenski NOP odred sačekao putnički voz iz Zaječara. U jednom su se vagonu nalazili nemački vojnici. U borbi je ubijeno 19 nemačkih vojnika a zarobljena su tri. Zaplenjeno je: 2 automata, 12 pušaka, fi revolvera i dr. Jedan partizan je poginuo.
 - U s. ĀSorobiiju (kod Požege) delovi Uzičkog NOP odreda srušili most na r. Āetinji.
 - Kod ž. st. Samaile (blizu Kraljeva) delovi Kraljevačkog NOP odreda porušili most.
 - Na pruzi Āuprija — Senjski Rudnik delovi Pomoravskog NOP odreda oštetili železnički most.
 - Na pustari V. Innovo u blizini s. Zmajeva (kod Srbobrana) mesna skojevska grupa spalila tri velike kamare kudelje.
- 17. septembar — U Obrenovac, posle ogorčene borbe protiv jedinica Posavskog NOP odreda ušli delovi nemačkog 125. puka.
 - Kod ž. st. Trbušana (blizu Āačka) delovi Cačanskog NOP odreda porušili prugu i napali ž. st. Prijedor.
 - Između sela Mokrina i Valkanja (kod Kikinde) Kikindsko-mokrinski NOP odred minirao železničku prugu.
 - U oslobođenoj Ivanjici formiran GNO odbor.
- 17/18. septembar — Kod ž. st. Rabrova (blizu Kučeva) delovi Požarevačkog NOP odreda porušili most.
- 18. septembar — Drugi šumadijski NOP odred zauzeo Raču.
 - U sastavu Podrinskog NOP odreda formirana Pionirska partizanska četa.
 - Kod s. Draguše (blizu Prokuplja) delovi Topličkog NOP odreda odbili napad četnika Koste Pecanca.
 - Između ž. stanica Jagodine (sada: Svetozarevo) i Jovca delovi Pomoravskog NOP odreda oštetili prugu.
 - Između ž. stanica Tabakovca i Cokonjara (kod Zaječara) delovi Krajinskog NOP odreda oštetili prugu i most.
 - U s. Azbresnici (kod Prokuplja) formiran MNO odbor.
- 18/19. septembar — Između Zemuna i ž. st. Zemun Novi Grad zemunski diverzanti posekli oko 100 tt stubova.
- 19. septembar — U Beograd, radi ugušenja ustanka u Srbiji, iz Grčke prebačen Stab 18. armijskog korpusa, sa generalom Bemeom na čelu, na koga je preneti sva izvršna vlast u Srbiji. Pod komandu 18. korpusa stavljena i Viša komanda za naročitu upotrebu 65. General Berne dobio naziv -opunomoćeni komandujućii general u Srbiji«.
 - U Trstenik upali delovi Pomoravskog NOP odreda i razoružali 43 žandarma i finansu.
 - U V. Ivanćii delovi Kosmajskog NOP odreda onesposobili rudnik uglja koji je snabdevao električnu centralu i fabriku džakova u Mladenovcu.
 - Između ž. st. Rabrova i Cešljeve Bare (kod Kučeva) delovi Požarevačkog NOP odreda minirali most i prekinuli saobraćaj.
 - Posle ogorčene borbe protiv Posavskog NOP odreda (naročito kod s. Stublina) nemački 125. pešadijski puk ušao u Ub.
 - U Petrogradu (sada: Zrenjanin) nemački vojnici streljali 12 rodoljuba.
- 20. septembar — Kod s. Gorobilja Ariljska i Požeška četa Uzičkog NOP odreda napale nemačku kolonu koja je iz Požege krenula da obezbeduje izvlaćenje nemačke posade iz Užica (sada: Titovo Užice). U borbi vodenoj od podne do mraka nemački vojnici pretrpeli gubitke od 78 mrtvih i ranjenih, dok se ostatak u neredu povukao ka Požezi

- Delovi Kraljevačkog KOP odreda zauzeli Ušće.
 - Posle tri i po časa borbe protiv nemačkih vojnika i žandarma Požarevački NOP odred zauzeo V. Gradište.
 - MNO odbor u Krupnju izdao naredbu da se u krupanjskoj osnovnoj školi formira bolnica sa ambulantom, radi lečenja boraca NOP odreda.
 - Na inicijativu OK KPJ za iewkovački okrug, jedna desetina Leskovačkog NOP odreda upućena je na Babičku goru sa ciljem da preraste u Babički NOP odred.
- 21. septembar*
- Us. Stitaru (kod Sapca), pod rukovodstvom Štaba Podrinskog NOP odreda, održan sastanak sa štabovima bataljona Podrinskog NOP odreda, Podgorskog bataljona Valjevskog NOP odreda, 4. bataljona Posavskog NOP odreda i Cerskog četničkog odreda, na kome je doneta odluka i razrađen plan za napad na Sabac. Početak napada je određen za 21 čas istog dana. Međutim, napad je izvršen u 23 časa, ali zbog izdaje četnika nije uspeo.
 - Delovi Užičkog NOP odreda zauzeli od četnika Cajetinu i Palisad a nemačka posada napustila Užice (sada: Titovo Užice) i Požegu i predala ih četnicima.
 - Komandant nemačkog 18. korpusa izdao zapo\ ?st 342. pešadijskoj diviziji da na odseku Srem. Mitrovica — Sabac forsira r. Sa »n i otpočne čišćenje Mačve nastupajući prema s. Lipolistu. Ojačani nemački 125. samostalni pešadijski puk iz Valjeva treba da sadejstvuje dolinom r. Jadra prema Loznici, a ustaško-domobranske snage i jedinice nemačke 718. pešadijske divizije na r. Drini imaju zadatak da spreče prelazak partizana u Bosnu. Sva nasolija iz kojih se (ili iz čije se okoline) bude davao otpor, ili u čijoj se blizini bude našlo oružje ili municija, treba spaliti; sve muško stanovništvo od 15 do 60 godina uputiti u koncentracione logore severno od Save, a celokupno žensko stanovništvo koristiti za prinudni rad; svu stoku prikupiti u torove na obema obalama Save.
 - Slamajući mestimičan otpor Posavskog NOP odreda, nemački 125. samostalni pešadijski puk ušao u Valjevo i spojio se sa delovima nemačke 704. pešadijske divizije. Iatog dana u Valjevu upućen i protivtenkovski divizion.
 - D: lovi Cačanskog NOP odreda napali ž. st. Ljubić i demolirali postrojenja.
 - Na Hajdučkom bregu Fruškogorski NOP odred posle dvočasovne borbe odbacio žandarme i naoružane meštane nemačkog porekla iz s. Grgurevaca (kod Rume).
 - OK KPJ za Požarevac izvestio PK KPJ za Srbiju da u okrugu požarevačkom »nacionalno-oslobodilački komiteti uglavnom svuda postoje i svuda su izdali i proglaše«.
 - Na zboru predstavnika sela: Brezovice, Tubravića, Vujinovače, Rebelja, Sovča, Kuniće i Rovni izabran ONO odbor Počuta.
- 21/22. septembar*
- Na pinzi Kraljevo — Kragujevac (između ž. st. Vitanovca i Vitkovca) delovi Kraljevačkog NOP odreda ošteti prugu.
- 22. septembar*
- Jedinice Podrinskog, Valjevskog i Posavskog NOP odreda u 23 časa obnovile napati na Sabac i prodrle do centra grada, odakle su sutradan, protivnapadom svežih snaga nemačke 342. pešadijske divizije, odbačene na polazne položaje.
 - Delovi Užičkog NOP odreda ušli u Požegu koju su nemački vojnici predali četnicima. Čelnici su se pri nailasku naših jedinica većim dolom razbežali, a delom ostali u gradu pasivni.
 - Kod ž. st. Kratovske Stene (blizu Požege) Ariljska. Požeška i Moravička četa Užičkog NOP odreda i Dragačevska četa Cačanskog NOP odreda napale delove nemačkog 724. pešadijskog puka koji su se izvlačili iz Požege ka Čačku. Pod zaštitom avijacije, koja je u nekoliko navrata bombardovala naše položaje, ova nemačka jedinica se uz gubitke, probila ka Čačku.
- 22/23. septembar*
- Delovi Podrinskog NOP odreda napali na 3M Mitrovicu, ali je nisu zauzeli, jer je neprijatelju stiglo pojačanje iz Srem. Mitrovice.
 - Između Zemuna i ž. st. Zemun Novi Grad zemunski diverzanti posekli 37 U stubova.
- 23. septembar*
- Rasinski NOP odred sa Rasinskim četničkim odredom otpočeo trodnevni napad na delove 749. i 737. puka nemačke 717. pešadijske divizije u Kruševcu. Napad je obustavljen, jer je nemačkoj posadi stigao u pomoć Košta Pećanac sa svojim četnicima. Nemački vojnici su imali oko 120 mrtvih vojnika i oficira i veći broj ranjenih.
 - Kod s. Soludovca (blizu Paraćina) u borbi između delova Pomoravskog NOP odreda sa oko 180 nemačkih vojnika ubijeno 17 nemačkih vojnika, a zaplenjeno 6 kamiona, 3 putnička automobila i 8 bicikla. Naši gubici 1 mrtav i 1 ranjen.

- U s. G. Dušniku (kod Niša) Nišavski (Svrljiški) NOP odred napao žandarme i finance. Ovima su pristigli u pomoć- nemački vojnici (u 5 kamiona). Odred se, posle borbe s njima, povukao na Suvu pl.
 - U s. Belom Brdu (na Kopaoniku) Kopaonički NOP odred razoružao žandarmerijsku posadu i onesposobio rudnik uglja.
 - General Berne naredio nemačkoj 342. pešadijskoj diviziji da pređe u Sabac i sve muškarce od 14 do 70 godina pohvata i prebaci u koncentracioni logor koji ta divizija treba da podigne severno od reke Save.
- 23/24. septembar — Na ž. stanicama Kusatku i Glibovcu (između Mladenovca i Smederevske Palanke) delovi Kosmajskog NOP odreda rušenjem saobraćajnih postrojenja, prekinuli saobraćaj tri dana.
24. septembar — Užički NOP odred ušao u Užice (sada: Titovo Užice). koje su nemački vojnici 21. septembra napustili i predali četnicima Draže Mihailovića. Partizanima je, pored ostalog palo u ruke: fabrika oružja i municije, fabrika tekstila, fabrika kože, filijala Narodne banke sa 55 miliona dinara, oko 100 raznih motornih vozila i desetine vagona pešadijske i artiljerijske municije i pogonskog materijala.
- Delovi Užičkog NOP odreda ušli u Kosjerić iz koga su žandarmi blagovremeno pobjegli.
 - U Sapcu delovi nemačke 342. divizije, uz pomoć tamošnjih jedinica, preduzeli pretresanje i hapšenje. Do 27. septembra uhapsili 6418 lica od 14 do 70 godina i 200 njih streljali, uništavajući i pljačkajući imovinu stanovništva. Uhapšene građane nemački vojnici naterali da trče oko 20 km do s. Jarka (kod Srem. Mitrovice), gde je podignut koncentracioni logor. Uz put ubijali sve one koji fizički nisu mogli da izdrže pakleni tempo trčanja.
 - U s. Vučju (kod Leskovca) Kukavički NOP odred napao i razoružao posadu žand. st. i spalio arhivu Opštine.
 - Na ž. st. Dedina (kod Kruševca) delovi Rasinskog NOP odreda demolirali uređaje i spalili arhivu Opštine.
 - Između Zemuna i ž. st. Zemun Polje mesni diverzanti posekli 6 tt stubova.
 - U Cajetini, na zboru građana, izabran SNO odbor.
- 24/25. septembar — Između ž. stanica Jagodine (sada: Svetozarevo) i Lanista detovi Pomoravskog NOP odreda oštetili železničku prugu.
25. septembar — U s. Slatini delovi Kosmajskog NOP odreda odbili napad jednog Nedićevog odreda i u protivnapadu ga gonili sve do Sopota. U borbi poginuo zamenik komandanta Kosmajskog NOP odreda Radovan Jovanović, narodni heroj.
- Kod Azanje (blizu Smedereva) 2. šumadijski NOP odred napao iz zasede nemačku kolonu jačine oko 400 ljudi i naneo joj gubitke od 80 mrtvih i ranjenih. Gubici Odreda 2 mrtva i 3 ranjena borca¹.
 - Kod s. Strpca (blizu Knjaževca) četnici Koste Pečanca napali Zaglavski NOP odred i naneli mu gubitke od 6 mrtvih.
 - Kod s. Dubona (blizu Mladenovca) delovi Kosmajskog NOP odreda odbili napad jednog Nedićevog dobrovoljačkog odreda i četnika.
 - U borbi kod Šapca poginuo komesar Podrinskog NOP odreda Mika Mitrović Jarac, narodni heroj.
 - Nemačka avijacija bombardovala Dumaču, Jelenču, Mišar i mlin u s. Majuru (kod Šapca).
 - U s. Bosuti (kod Aranđelovca) formiran MNO odbor.
- 25/26. septembar — Delovi Kopaoničkog NOP odreda napali žandarme u rudniku bakra kod s. Kremića (blizu Raške), zarobili 6 žandarma i porušili rudnička postrojenja.
- U rejonu s. Srpske Crnje (kod Kikinde) Kumanačko-melenački i Karađorđevačko-aleksandrovački NOP odred napali karaulu i kudeljara, naneli gubitke neprijatelju, zaplenili 6 pušaka i zapalili oko 40 vagona kudelje.
 - Između ž. st. Stublina i Brgula (kod Obrenovca) delovi Posavskog NOP odreda porušili prugu.

¹ Po drugom izvoru događaj se desio 21. septembra.

- 26. septembar*
- U s. Mrzenici (kod Kruševca) Rusinski NOP odred porušio most, srušio dve kompozicije, a zatim sačekao jednu kolonu nemačkih vojnika, naneo joj gubitke od 10 mrtvih, ali je. zbog intervencije četnika Koste Pećanca, nije mogao uništiti.
 - Delovi Cačanskog NOP odreda napali i zauzeli s. Preljinu (kod Čačka), rasterali vod žandarma i zaplenili 15 pušaka.
 - Četnici otpočeli napad na delove Užičkog NOP odreda u Kosjerićima. U borbama vođenim do 29. septembra četnici su razbijeni i naterani u bekstvo ka Ravnoj gori.
 - Kod s. Rožanaca delovi Kosmajskog NOP odreda napali Nedićev 3. odred i protekali ga ka Sopotu.
 - U Užicu (sada: Titovo Užice) otpočeo rad fabrike tekstila. Ona raspolaže sa 265 razboja a najviše proizvodi zavoje i rublje.
 - U Požezi, na zboru kome je prisustvovalo oko 1.200 ljudi, izabran SNO odbor.
 - U Užicu (sada: Titovo Užice), na konferenciji predstavnika građanskih partija i KPJ, formiran gradski NO odbor.
- 27. septembar*
- U oslobođenom Užicu (sada: Titovo Užice) formiran Radnički partizanski bataljon. On je, pored proizvodnje i obezbeđenja grada, uzimao učešća i u borbenim dejstvima ostalih jedinica Užičkog NOP odreda.
 - U Petrovaradinu ustaše izvršile provalu i otpočele hapšenje komunista i skojevaca koji su, pod rukovodstvom OK KPJ za južnu Bačku, organizovali izvlačenje oružja, municije i eksploziva iz vojnih magacina u Petrovaradinu.
 - Kukavički NOP odred napao na Vučje (kod Leskovca) razoružao 20 finansa, zaplenio 20 pušaka i oštetiio fabriku štofa. koja je radila za okupatora.
 - U Užicu (sada: Titovo Užice) otpočeo rad partizanske ložionice i radionice za opravku lokomotiva i železničkih vagona.
 - Kod s. Mikulovca (blizu Prokuplja) delovi Topličkog NOP odreda odbili napad četnika Koste Pećanca,
 - Između Stalaća i Kruševca delovi Rasinskog NOP odreda porušili železnički most.
 - Na brdu Kraljevici (kod Zaječara) obešen član KPJ Dorđe Slmeonović, narodni heroj.
 - U s. Lisi (kod Ivanjice) na zboru građana izabran MNO odbor.
- 28. septembar*
- Iznad G. Milanovca delovi Cačanskog NOP odreda pušćanom vatrom oštetili avion nemačkog zapovednika Srbije, pri čemu je ubijen I vazduhoplovni major.
 - Na k. 401 (kod Hajdučkog brega, na Fruškoj gori) deo Fruškogorskog NOP odreda odbio napad žandarma iz s. Grgurevaca (kod Rume).
 - U Užicu (sada: Titovo Užice) održan veliki omladinski zbor kome je prisustvovalo oko 2.000 omladinaca i omladinki.
 - Na pruzi Bečej — Vrbas skojevska grupa iz Bač. Gradišta posekla tt stubove.
- 28/29. septembar*
- Kopaonički NOP odred, posle jednočasovne borbe, razoružao 28 žandarma u rudniku olova Belo brdo i zaplenio 28 pušaka, municiju i veću količinu životnih namirnica. Razorio je rudničke instalacije tako da rudnik nije proizvodio za sve vreme rata. U odred su stupila 52 rudara.
 - Delovi Kragujevačkog NOP odreda, uz učešće mesnih diverzantskih grupa, napali ž. st. u Kragujevcu, spalili nemački senjak kod Kragujevca, porušili most kod s. Sabante i presekli veći broj tt stubova.
 - Kod Sapca prešao Savu 699. puk, a kod M. Mitrovice 697. puk nemačke 342. pešadijske divizije.
- 29. septembar*
- Jedinice Cačanskog NOP odreda, u sadejstvu sa jedinicama Kragujevačkog NOP odreda, zauzele G. Milanovac i zarobile gotovo celu četu nemačkih vojnika i odred žandarma. Istog dana u gradu formiran gradski NO odbor.
 - Otpočele operacije nemačke 342. pešadijske divizije sa težištem na komunikaciji Sabac — Loznica (početak prve neprijateljske ofanzive).
 - Delovi Požarevačkog NOP odreda zauzeli Petrovac (na Mlavi) koji su branili žandarmi i nedićevci.

- Posle dvočasovne borbe kod s. Sikola (blizu Negotina) Krajinski četnički odred i žandarmi razbili Krajinski NOP odred. U borbi poginuo politkomesar ovog odreda Ljubomir Nešić, narodni heroj i još 10 boraca.
 - Kod s. Stitarca (blizu Knjaževca) četnici Koste Pećanca, uz pomoć žandarma i nemačkih vojnika, napali i razbili Zaglavski NOP odred.
 - Delovi Posavskog NOP odreda zauzeli Ub.
 - Kod s. Braničeva četa Požarevačkog NOP odreda sukobila se sa grupom nemačkih vojnika, odbacila je ka Golupcu i preotela joj veliku količinu namirnica opljačkanih u okolnim selima.
 - Posle borbe protiv delova nemačke 342. pešadijske divizije u rejonu M. Mitrovice i na liniji Tabanović — Stttar — Slepčević — Bogosavac, Podrinski NOP odred povukao se na severne ogranke Cera.
 - U severnoj Mačvi nemački vojnici pohvatali oko 800 seljaka i odveli u logor u s. Jarku (kod Srem. Mitrovice). Uz put pobili 500 ljudi.
 - Mađarska dunavska Rotila bombardovala Dcbrc i Novo Selo (između Sapca i Obrenovcaj.
- 29/30. septembar* — Kod s. Bunara (na putu Svetozarevo — Kragujevac) delovi Pomoravskog NOP odreda razrušili most.
- 30. septembar* — Komandant Užičkog NOP odreda izdao naredbu za mobilizaciju muškaraca od 18 do 40 godina, motornih vozila, bicikla i jahaćih konja sa priborom sa teritorije užičkog okruga. Naredbom su određena mubilizacijska mesta za srezove: užički, požeški, ariljski, moravički. crnogorski, račanski i zlatiborski.
- Podrinski NOP odred i Kolubarski i Radevski bataljon Valjevskog NOP odreda organizovali položaj za odbranu na liniji Lipolist — Potkovicica — Cokešina — Viđojevica i do 9. oktobra zadržavali prodor nemačke 342. divizije.
 - Objedinjeni delovi severnobanatskih NOP odreda napali nemačku stražu u s. Bašaidu (kod Kikinde) i spalili oko 170 vagona kudelje.
 - Na pruzi Požarevac — Petrovac delovi Požarevačkog NOP odreda porušili most.
 - U istočnom Sremu nemačka policija otpočela nova hapšenja rodoljuba.
 - U Bečeju grupe skojevaca zapalile veće količine kudelje i isekle tt veze na pruzi Bečej — Srbobran.
- Septembar k.* — U Užicu (sada: Titovo Užice) otpočeo rad partizanske fabrike oružja i municije. Do kraja novembra za potrebe NOP odreda proizvedeno: 21.040 pušaka, 2,700.000 pušanih metaka, 90.000 metaka za pištolje, 18.000 ručnih bombi i 300 tromblona, a opravljeno: 200 mitraljeza, 300 p. mitraljeza. 4.500 pušaka, dva tenka, dva poljska i jedan protivavionski top i dr.
- U Novom Sadu održan sastanak PK KPJ za Vojvodinu na kome je odlučeno da se veći deo partizana iz Banata i Bačke prebaci u Srem.
 - U sastavu Cačanskog NOP odreda formirani Trnavski, Ljubički, Takovski i Dračevski bataljon.
 - Na Fruškoj gori, po odluci OK KPJ za Srem, formiran Podunavski NOP odred.
 - Radnici Užica (sada: Titovo Užice). na zahtev VŠ NOP odreda Jugoslavije, napravili partizanski oklopni voz, koji će patrolirati i prevoziti na pruzi Cačak — Vardište.
 - U Bajinoj Bašti otpočeo rad partizanske radionice za rezanje i pakovanje duvana i papira.
 - U Užicu (sada: Titovo Užice), otpočeo 20-dnevni bolnički kurs Užičkog NOP odreda.
 - U Sremu, u svim podunavskim selima i onim u podnožju Fruške gore. formirane mesne partizanske jedinice (desetine) i odbori NO fonda.
 - U s. Rajkoviću (kod Valjeva), na zboru građana, izabran MNO odbor.
- Septembar* — Drugi šumadijski NOP odred formirao u svom sastavu sedam četa (dve orašačke, Račansku, Palanačku. Resavsku. Pomoravsku i Azanjsku).
- Na Zlataru formirana Novovaroška (Zlatarska) partizanska četa — prva partizanska jedinica u Sandžaku

- U podzemnom skladištu bivše fabrike »Rogožarski« u Zemunu jedan član partije, po direktivi SK KPJ za Zemun, ubacio u sanduk sa municijom zapaljivu smesu, usled čega je eksplodiralo 20 avionskih bombi od po 200 kg i poginuo 1 stražar.
- Šovinistički nastrojene šiptarske grupe, nahuškane od fašističkih prvaka, upale u Mitrovički Kolašin. Došlo je do borbi, paljenja sela. pljačkanja 1 ubijanja Srba.
- Na aerodromu u Zemunu grupa zemunskih udarnika oštetila transporter za asfaltiranje piste, usled čega su radovi potpuno obustavljeni 2 nedelje.
- U s. Bobovu (kod Svilajнца) nedičevci i ljotičevci napali dolove 2. šumadijskog NOP odreda i prisilili ih na povlačenje prema Zabarema.
- Kragujevački NOP odred srušio most kod s. Petrovca, razoružao žandarme u s. flosniku (kod Kragujevca) i porušio prugu između Kragujevca i Lapova.
- Od 2. čete Posavskog NOP odreda formiran 2. bataljon (sastav: tri čete, ukupna jačina: 322 borca).
- U Zemunu dvojica aktivista, po zadatku SK KPJ za Zemun, zapalili magacin sa oko 20 vagona sirove kože, koja je sva izgorela.
- Drugi šumadijski NOP odred zauzeo Zabare i razoružao 18 žandarma.
- U fabrici Teleoptik* u Zemunu zemunski udarnici, uz pomoć simpatizera, izvršili sabotažu na 2000 komada sferohorizonta (uređaja za kontrolu leta aviona).
- Kod s. Stitara (nedaleko od Sapca) poginuo komandir čete Mačvanskog NOP odreda Dragoslav Srnić Padobranac, narodni heroj.
- U Prištini formiran SK SKOJ-a. koji je objedinio rad postojećih skojevskih grupa (aktiva).
- Iz fabrike »Luflhanze« u Zemunu komunisti i skojevci Zemunu organizovali odnošenje alata i drugog materijala i izazvali sabotažu na jednom avionu, usled čega se ovaj, pri sletanju polomio.
- Na drumu s. Dečani — Peć mesna partizanska diverzantska grupu spalila most na Dečanskoj Bistirici.
- U s. Saraorcima između Smedereva i V. Plane 2. šumadijski NOP odred razoružao 90 četnika Koste Pećanca, među kojima 20 oficira i 10 podoficira.
- U Banji Koviljači otpočeo rad partizanske radionice ručnih bombi.
- U selima Pocerine: Dobriću. Pridvrrici, Miokusu i Trbušcu formirani mesni NO odbori, a u Dobriću, Culjkoviću, M. Vranjskoj i Poe. Pričinoviću formirane seoske partizanske čete.
- U Cokešini (kod Lešnico) formirana partizanska bolnica a ambulante u mačvanskim selima: Tabanoviću, Slepčeviću i Noćaju.
- U selima sreza tamnavskog: Banjanima. Radljevu, Tvrdojevcii, Ubu. Dokmiru, Tularima Novacima. Takovu, Paljuvima i Jabučju, na zborovima građana, izabrani MNO odbori a u selima: M. Borku, Murgasu, Lajkovcu, Trliču i Bajevcu, formirani ilegalni mesni NO odbori.
- U s. Pričeviću (kod Valjevske Kamenice) formiran opštinski NO odbor za sela: Pričević, Majinović, Beomužević i Tupanci.
- Valjevski NOP odred uputio poziv ženama Valjeva i okoline da boricima na frontu pruže pomoć u odeći i obući i da svoje sinove šalju u NOP odrede.
U Vranju i u selima Tibužju. Buštranju. Žbevcu, Masurici i dr. formirani ilegalni MNO odbori.
- U selima sreza kolubarskog: Brajkovcu, Sakulji i Junkovcima formirani MNO odbori.
- U selima sreza jadranskog: Tekerišu, D. Badanji, Dragincu i Joševi formirani mesni NO odbori i seoske partizanske čete.
- U selima sreza gružanskog: Pajsijevićima. Zunju i Guncatima formirani MNO odbori,
 - U selima D. Kravarici i Markovici (kod Čačka), na zboru građana, izabrani mesni NO odbori.
- U s. Noćaju (kod Bogatića) na zboru građana, izabran MNO odbor.
- U s. Cumiću (kod Kragujevca) formiran MNO odbor.
- U s. Drenovcu (kod Sapca) formiran MNO odbor.